

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ATASKAITA

2022
KUPIŠKIS

Tyrimą parengė viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Pagal 2021 m. lapkričio 24 d. Jaunimo problematikos tyrimo Kupiškio rajono savivaldybėje paslaugų pirkimo sutartį Nr. B5-510

Viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Įstaigos kodas 300855721

Vytėnio g. 22, LT-03229 Vilnius

Tel. 8 659 05603

El. p. info@dvp.lt

<http://www.dvp.lt/>

Užsakovas

Kupiškio rajono savivaldybės administracija

Įstaigos kodas 188774975

Vytauto g. 2, Kupiškis 40115, Kupiškis

Tel. (8-45) 935500

El. p. savivaldybe@kupiskis.lt

[www@kupiskis.lt](http://www.kupiskis.lt)

TURINYS

I. ĮVADAS	4
II. TYRIMO METODIKA	5
2.1. Sąvokos	5
2.2. Tyrimo atlikimo metodai	6
2.3. Tyrimo populiacijos apimtis.....	7
2.4. Tyrimo atranka	7
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji	7
III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ	8
3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos.....	8
3.2. Mokykla.....	9
3.3. Studijos.....	14
3.4. Darbas	16
3.5. Laisvalaikis.....	26
3.6. Draugai	28
3.7. Gyvenimo sąlygos.....	32
3.8. Dalyvavimas	38
3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas.....	38
3.9. Įpročiai.....	47
3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta.....	52
IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	58

I. ĮVADAS

Kupiškio rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas atliktas vadovaujantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu 2011 metais parengta bei 2020 m. atnaujinta „Metodika, reikalinga jaunimo problematikos tyrimams savivaldybėse atlikti“ (toliau – Metodika). Tyrimas atliktas 2021 m. gruodžio mėn. - 2022 m. kovo mėn.

Tyrimas prisidės sudarant palankias sąlygas stiprinti valstybinį ir nevyriausybinį sektorius, dirbančius jaunimo politikos srityje, kadangi bus kaip instrumentas visoms su jaunimo reikalais susijusioms vietos ir nacionalinėms institucijoms ir organizacijoms. Tyrimas būtinas siekiant laiku atpažinti ir įvardinti jaunimą ištinkančius sunkumus, taip pat planuoti ir koordinuojant vykdyti intervencijos ir prevencijos programas, sutelkti vietos resursus ir valstybės institucijų bei įvairių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų jėgas.

Parengtas tyrimas leis įvertinti savivaldybės jaunimo situaciją pagal tuos pačius vertinimo kriterijus – tyrimo rezultatus bus galima lyginti tarpusavyje su anksčiau atliktais tyrimais ir daryti pagrįstas konkrečias išvadas, išvelgti tendencijas bei priimti sprendimus kaip užtikrinti, kad savivaldybėje jaunimo politika būtų vystoma tolygiai.

Tyrimo tikslas – ištirti jaunimo problemas pagal nustatytus rodiklius šiose jaunimo politikos įgyvendinimo srityse:

- mokymasis ir studijos (švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas);
- darbas (darbas ir užimtumas);
- laisvalaikis (laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra);
- gyvenimo sąlygos (ap(si)rūpinimas būstu);
- dalyvavimas (pilietiškumas, neformalus ugdymas);
- fizinė ir psichologinė savijauta (sveikatos apsauga);
- įpročiai ir gyvenimo būdas (sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas);
- šeima, draugai, kaimynystė (socialinė apsauga);
- jaunimo probleminio / rizikingo elgesio apraiškos.

II. TYRIMO METODIKA

2.1. Sąvokos

Rengiant tyrimą buvo naudojamos Metodikoje nustatytos sąvokos:

Anketa – klausimų, kuriuos apjungia tyrėjo siekis ištirti kokį nors socialinį reiškinį, visuma.

Anoniminė apklausa – kai asmuo traktuojamas kaip socialinio reiškinio ar proceso agentas, tai yra, respondentas / informantas tyrėjui nerūpi kaip individualybė.

Atranka – tyrimo imties sudarymas.

Atviri klausimai – klausimai, neturintys pateiktų galimų atsakymų variantų.

Dichotominė matavimų skalė – taikant šią skalę, požymių reikšmės yra priskiriamos prie vienos iš dviejų galimų kategorijų. Pavyzdžiui, gyvas arba miręs, rūko – nerūko ir kt.

Generalinė visuma – objektų visuma.

Generalinė aibė – tyrimo vienetų (žmonių, organizacijų, bendruomenių, grupių, įvykių, dokumentų ir pan.), atstovaujančių tyrimo objektui, visuma.

Charakteristika – visapusiškas tiriamojo objekto apibūdinimas.

Informantas – asmuo, teikiantis informaciją kokybinį tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Įvertis – diagnostinis sprendinys apie tikrovės objektą, nusakantis jo socialinę vertę.

Kiekybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant matematinės statistikos metodus.

Kiekybinis tyrimas – empirinis tyrimas, kurio išvados paremtos problemai spręsti reikalingų duomenų analize, taikant matematinės statistikos metodus.

Kintamasis – eksperimente ar tyrime yra požymis, kuris gali įgyti skirtingas reikšmes. Nepriklausomas kintamasis – tai kintamasis, kuriuo galima paaiškinti arba iššaukti tiriamo reiškinio pokyčius. Priklausomas kintamasis – tai kintamasis, kurį galima paaiškinti, remiantis eksperimentu ar kitu būdu.

Klausimynas – kiekybinio tyrimo instrumentas, kurį sudaro visuma klausimų, vienijamų tyrėjo siekimu gauti pirminę informaciją apie tyrimo objektą.

Kokybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant specifinius metodus.

Kokybinis tyrimas – empirinis tyrimas, teikiantis aprašomojo pobūdžio išvadas apie tyrimo objektą ir paremtas kokybinių (išreikštų žodžių ar simbolių forma) duomenų analize.

Kokybinių tyrimų išorinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė tyrimo rezultatus pritaikyti generalinėje aibėje.

Kokybinių tyrimų vidinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė, kad tyrimo rezultatai rodytų realią situaciją, būtų tikslūs ir jais būtų galima pasitikėti.

Kriterijus – požymis, kuriuo remiantis sprendžiama apie teiginio teisingumą ar klaidingumą, įverčio matas.

Metodas – pagrindinis duomenų rinkimo, apdorojimo arba analizės būdas.

Metodika – tyrimo būdų ir taisyklių visuma.

Nepriklausomi požymiai (kintamieji) – veiksniai, nuo kurių, remiantis teoriniu modeliu, gali priklausyti problemų sprendinys.

Pasikliautinumas – kokybinio tyrimo kokybės požymis (kiekybinio tyrimo patikimumo analogas), tyrėjo siekiamybė, kad tyrimu būtų galima pasikliauti.

Priklausomi požymiai (kintamieji) – nusako tyrimo objekto ypatumus (savybes, žinias, nuostatas ir pan.).

Ranginė matavimų skalė – tai požymio reikšmių matavimo būdas, kuriuo skirtingai nei nominaliosios matavimų skalės, tiriamieji objektai ar individai gali būti sudėlioti matuojamo požymio didėjimo arba mažėjimo tvarka.

Reikšminis žodis – tyrėjo nuožiūra parinktas daiktavardis ir jo pažyminys (-iai) – daiktavardis, būdvardis, įvardis, dalyvis (1–4 žodžiai, interpretuojami kaip vienas reikšminis žodis).

Respondentas – asmuo, teikiantis informaciją tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Tyrimo imtis – specialiai tyrimui atrinkta generalinės aibės dalis, t. y. tie generalinės aibės vienetai, iš kurių renkami tyrimo duomenys.

Tyrimo populiacija – tyrimo generalinės aibės analogas, kai generalinės aibės vienetai yra žmonės.

Tyrimo programa – tai pagrindinis strateginis dokumentas, kuriuo vadovaujantis tyrėjas organizuoja ir vykdo konkretų tyrimą.

Tyrimo rezultatai – veiklos produktai, kurie perduodami viešam naudojimui.

Uždaro tipo klausimai – klausimai, kuriems pateikiami visi galimi atsakymo variantai, o respondentas tik pažymi pasirinktus vieną ar kelis atsakymus.

2.2. Tyrimo atlikimo metodai

Rengiant tyrimą buvo atlikta jaunimo apklausa respondentams pateikiant anketą, sudarytą iš 85 klausimų. Apklausa apėmė šias jaunuoliams svarbiausias sritis:

- mokykla (1-8 klausimai);
- studijos (9-11 klausimai);
- darbas (12-26 klausimai);
- laisvalaikis (27-28 klausimai);
- draugai (29–34 klausimai);
- gyvenimo sąlygos (35–44);
- dalyvavimas (45–58 klausimai);
- įpročiai (59–67 klausimai);
- psichologinė ir fizinė savijauta (68–75 klausimai);
- demografiniai rodikliai (76–85 klausimai).

Atsižvelgiant į amžiaus grupes, jaunuoliams buvo parengti skirtingi klausimų blokai: mokyklinio amžiaus jaunimui (14–19 m.) – mokykla, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai; vyresniems, nebe mokyklinio amžiaus jaunuoliams (19–29 m.) – studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai, šeimos planavimas, požiūris į save.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji paprastų ir agreguotų arba suminių rodiklių, apskaičiuotų iš turimų anketinių duomenų, atsakymų procentiniai arba faktiniai pasiskirstymai.

2.3. Tyrimo populiacijos apimtis

Tyrimo populiaciją sudaro jaunuoliai nuo 14 iki 29 metų, tyrimo metu gyvenantys, besimokantys ar dirbantys Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 metų pradžioje Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 2 848 žmonės nuo 14 iki 29 metų, tai yra 17,58 procentų visų savivaldybės gyventojų.

2.4. Tyrimo atranka

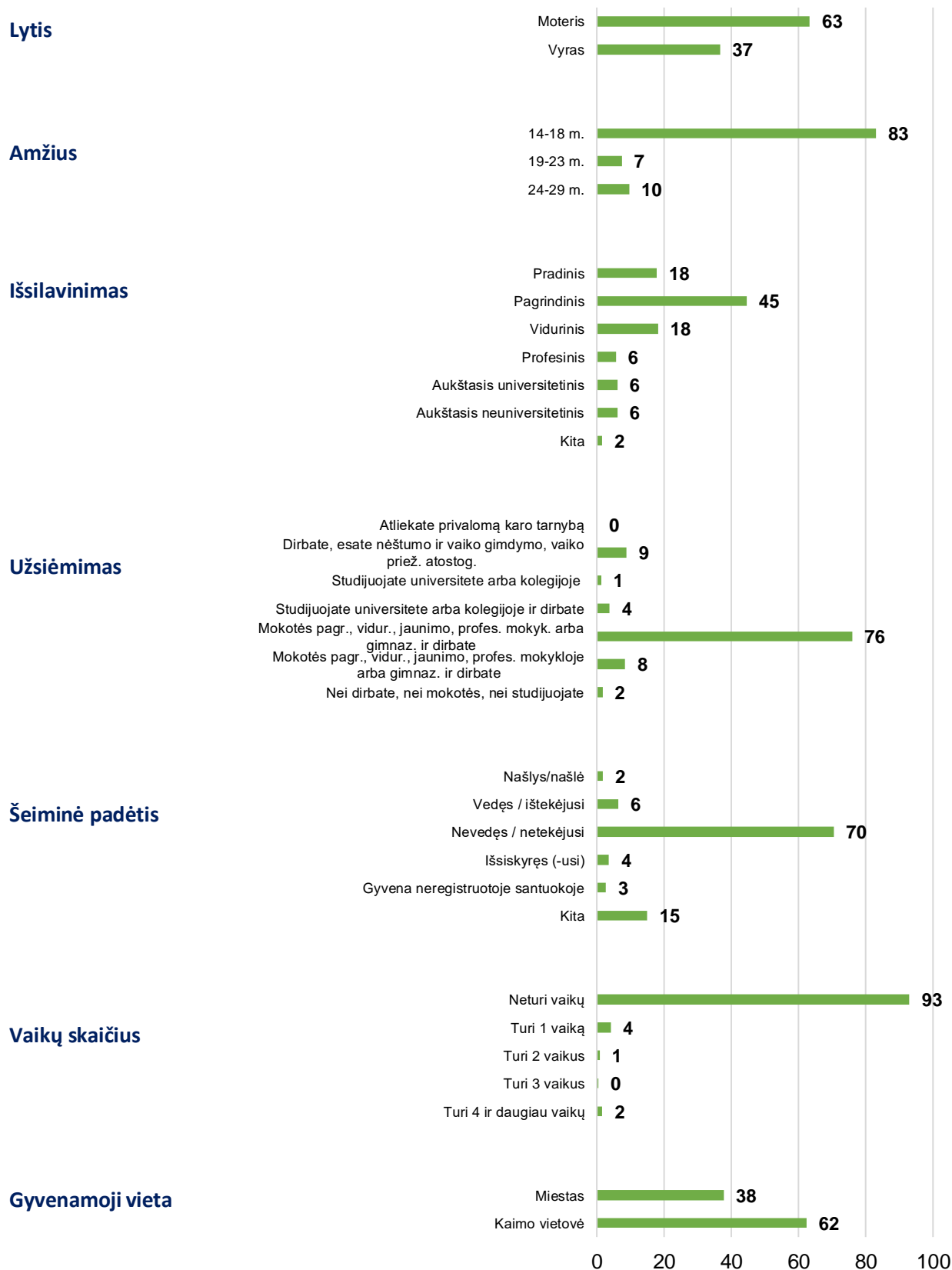
Kiekybiniam tyrimui (anketinei apklausai) tiriamojoje savivaldybėje atlikti buvo taikoma kvotinė atranka. Kvotinės atrankos požymių krepšeliui pasirinktos bazinės demografinės charakteristikos – lytis bei amžius. Pagal Statistikos departamento duomenis apskaičiuotos (bei tikslintos pagal kitus savivaldybių bei Švietimo ir mokslo ministerijos statistinės informacijos šaltinius) lyties ir amžiaus kvotos. Apklaustųjų charakteristikos pagal tikslinius požymius atitinka jų pasiskirstymą visumoje. Sudarant tyrimo imtį dalyviams buvo taikomi kriterijai, užtikrinantys tiriamųjų požymių įvairovę: 14–18 metų jaunuoliai buvo ne tik gimnazijų, pagrindinių ar vidurinių mokyklų moksleiviai, bet ir besimokantys profesinio rengimo centruose; gyvenantys tiek mieste, tiek rajone; 19–29 metų jaunuoliai tiek dirbantys, tiek nedirbantys; sukūrę šeimas ir neturintys jų; dalyvaujantys ar nedalyvaujantys jaunimo organizacijų veiklose bei priklausantys ar nepriklausantys neorganizuotai jaunimo grupei, gyvenantys tiek miesto, tiek kaimo tipo gyvenvietėse.

2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji

Šio kiekybinio tyrimo imties dydis – 265 tiriamieji jaunuoliai. Tokia imtis užtikrina 5 procentų paklaidą (su 95 procentų tikimybe).

III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ

3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos

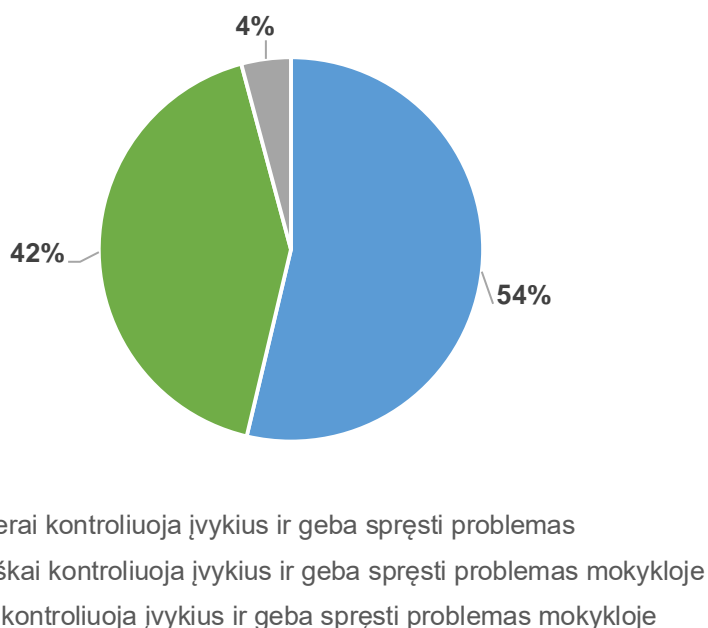
1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal socialines-demografines charakteristikas (proc., N=252)

3.2. Mokykla

Atliekant tyrimą buvo apklausta 216 jaunuolių, besimokančių bendrojo lavinimo, taip pat profesinėse mokyklose. Šie respondentai pateikė atsakymus pagal rodiklių grupę „Mokykla“, kuri skirta pagrindinių, vidurinių, jaunimo, profesinių mokyklų ir gimnazijų mokiniams bei sudaryta iš rodiklių, apibūdinančių mokinių savijautą, jų santykius su mokytojais, patyčias mokykloje, pamokų lankomumą, pažangumą, profesijos pasirinkimą ir studijų planus, aktyvų dalyvavimą mokyklos gyvenime.

Įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie pasitenkinimą mokykla, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius.

Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas mokykloje. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas mokykloje.

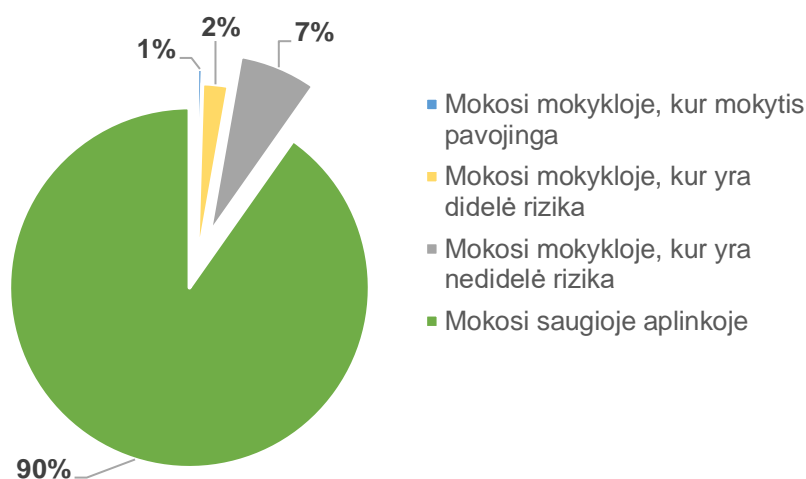

2 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=216)

Tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau nei pusė – 54 procentai respondentų gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir sprendžia mokykloje kylančias problemas. 42 procentai moksleivių su kylančiomis situacijomis ir problemomis susitvarko vidutiniškai sėkmingai., o 4 procentai respondentų išreiškė silpną gebėjimą kontroliuoti įvykius bei spręsti problemas (žr. 2 pav.).

Bendra vidutinė visų respondentų įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 11,02 ir rodo gerą ir labai gerą gebėjimą kontroliuoti mokykloje kylančias situacijas bei spręsti problemas.

Mokyklos saugumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikrus įvykius mokykloje, kurie rodo, kad tiriamasis mokosi nesaugioje aplinkoje, kad joje patiria patyčias, pvz., kiti mokiniai užgauliojo, mušė, reketavo, seksualiai priekabiavo, mokytojai užgauliojo ar mušė (per paskutines 30 dienų). Mokyklos saugumo rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia saugumo mokykloje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą mokyklos saugumą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo saugesnė mokykla. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: mokosi saugioje aplinkoje (nuo 19 iki 21), mokykloje, kur yra nedidelė rizika (nuo 15 iki 18), didelė rizika (nuo 11 iki 14) ir mokyti pavojinga (nuo 7 iki 10).

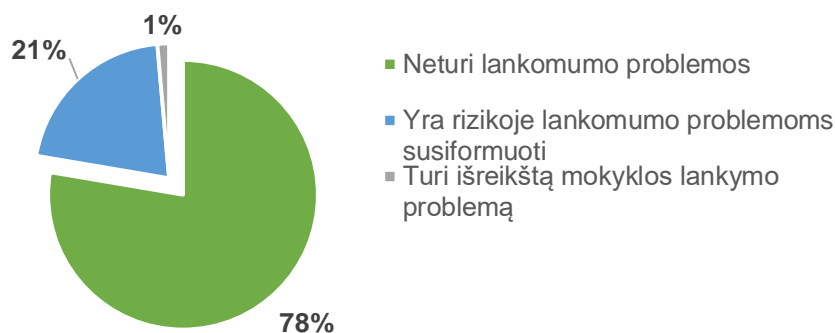

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokyklos saugumo rodiklį (proc., N=215)

Bendra respondentų mokyklos saugumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 20,33. Tai rodo, kad apskritai mokiniams mokyklose sukuriama aplinka yra nedidelės rizikos arba saugi.

Dauguma moksleivių (90 procentų) mano, kad mokosi saugioje aplinkoje. 7 procentai respondentų nurodė, kad mokosi mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika, 2 procentai apklaustųjų mokosi nesaugioje mokykloje, kurioje yra didelė rizika, tuo tarpu su itin nesaugia aplinka, kurioje mokyti yra pavojinga, susiduriančių respondentų – 1 procentas (žr. 3 pav.). Nesaugiai mokykloje besijaučiantys moksleiviai pagrindinėmis priežastimis nurodo tai, jog kiti mokiniai juos aprėkė, užgauliojo, mokytojai juos užgauliojo ar mušė (naudojo prieš juos jėgą), kiti mokiniai reketavo daiktų/ pinigų, ar liepė už juos kažką daryti.

Lankomumo problemų rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, kurie susiję su įvairiomis priežastimis dėl kurių respondentai per paskutines 30 dienų praleido pamokas. Šis rodiklis leidžia įvertinti, ar tiriamasis turi lankomumo problemų. Mokyklos lankomumo problemų rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia, kad lankomumo problemų nėra, o 24 reiškia stipriai išreikštą mokyklos lankymo problemą. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnė mokyklos lankymo problema. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: neturi lankomumo problemos (nuo 6 iki 12), yra rizika lankomumo problemai susiformuoti (nuo 13 iki 18) ir turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (nuo 19 iki 24).

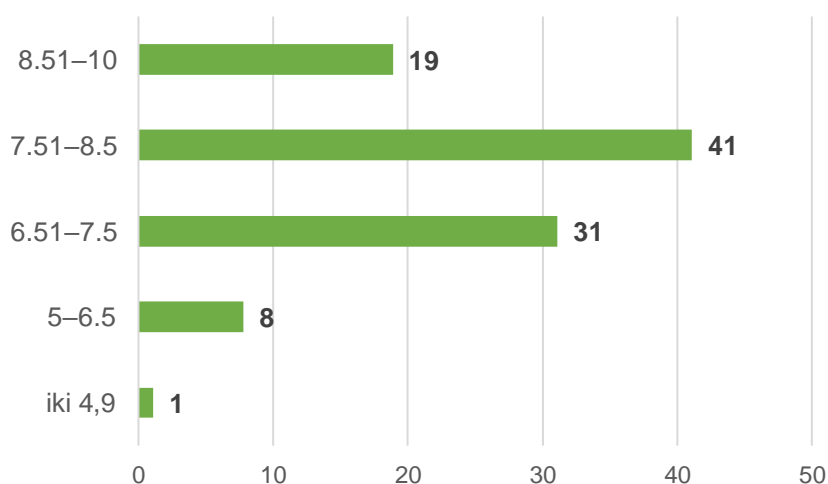

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lankomumo problemų rodiklį (proc., N=215)

Bendra respondentų lankomumo problemų rodiklio vidutinė reikšmė – 10,35. Tai rodo, kad iš esmės Kupiškio rajono savivaldybės moksleiviai mokyklos lankomumo problemų neturi.

Didžioji dauguma (78 procentai) apklaustųjų mokyklos lankomumo problemų neturi. 21 procentas moksleivių patenka į rizikos grupę. 1 procentas apklaustųjų turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (žr. 4 pav.). Remiantis tyrimo duomenimis, galima daryti išvadą, jog mokinių lankomumui įtaką daro ir mokymosi aplinkos saugumas. Saugioje, mažos rizikos aplinkoje besimokantys moksleiviai rečiau turi lankomumo problemų.

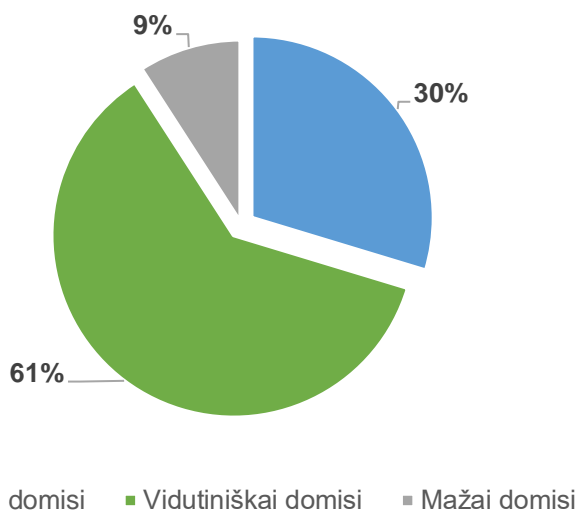
Pažangumo rodiklis – tai rodiklis, matuojamas paskutinio semestro pažymių vidurkiu. Jis kinta nuo 1 iki 10. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: iki 4,9, nuo 5 iki 6,5, nuo 6,51 iki 7,5, nuo 7,51 iki 8,5, nuo 8,51 iki 10.

5 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal pažangumą (proc., N=90)

Bendras tyrime dalyvavusių moksleivių vidurkis – 7,22. Aukščiausią pažymių vidurkį (nuo 8,51 iki 10) turi 19 procentų respondentų, šiek tiek žemesnį (nuo 7,51 iki 8,5) – 41 procentas mokinių, vidutinį (nuo 6,51 iki 7,5) – 31 procentas besimokančiųjų. 8 procentai moksleivių nurodė besimokantys silpnai (nuo 5 iki 6,5). 1 procentas respondentų nurodė turintys žemiausią – iki 4,9, pažymių vidurkį. Tyrimo rezultatai rodo, kad geriau besimokantys moksleiviai geba geriau susidoroti su mokykloje kylančiomis problemomis ir pasižymi geresniu lankomumu.

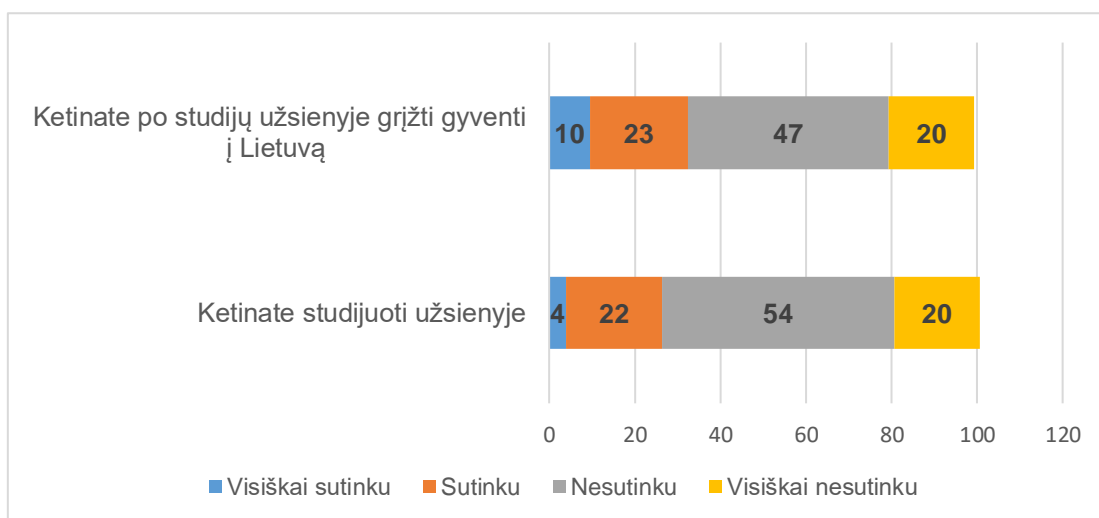
Domėjimosi būsima profesija rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidžiančius ją pasirinkti bei geriau jai pasirengti. Rodiklis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimą profesiją. Domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 28: 28 reiškia nesidomėjimą būsima profesija, o 7 – aktyvų domėjimąsi ir sąmoningą rengimąsi būsimai profesijai. Kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domisi profesija ir sąmoningai ją renkasi (nuo 7 iki 14), vidutiniškai (nuo 15 iki 21) ir mažai (nuo 22 iki 28) domisi ir nesąmoningai renkasi profesiją.

6 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal domėjimosi būsima profesija rodiklį (proc., N=219)

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendras Kupiškio rajono savivaldybės moksleivių domėjimosi būsima profesija lygis yra vidutinis, tačiau arti aukšto – nustatyta bendra vidutinė domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmė yra 16,62. Mažai besidominčių savo ateities profesija apklaustųjų tarpe buvo 9 procentai, vidutiniškai – 61 procentas, o ypač besidominčių savo ateitimi – 30 procentų respondentų (žr. 6 pav.).

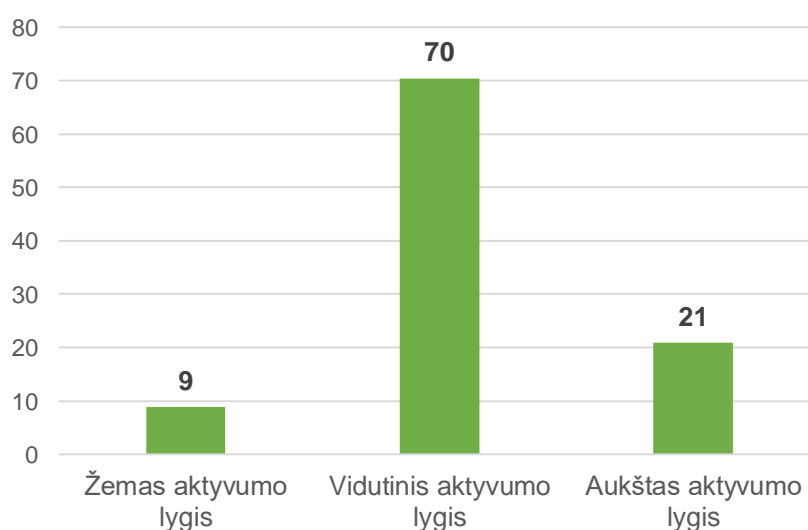
Ketinimai ateityje – du teiginiai vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami du aspektai: ketinimai po studijų užsienyje grįžti gyventi į Lietuvą ir ketinimai studijuoti užsienyje.

7 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal ketinimus ateityje (proc., N=214)

Tyrimo rezultatai rodo, kad tik 26 procentai respondentų baigę mokyklą ketina studijuoti užsienyje. Tuo tarpu 33 procentai respondentų ketina po studijų užsienyje grįžti gyventi į Lietuvą.

Aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, atspindinčiais mokinių aktyvumo mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 32 iki 8: 32 reiškia žemą, o 8 reiškia aukštą aktyvumo mokinių savivaldoje lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo mokinių savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 25 iki 32), vidutinis (nuo 16 iki 24) ir aukštas (nuo 8 iki 15) aktyvumo mokinių savivaldoje lygis.

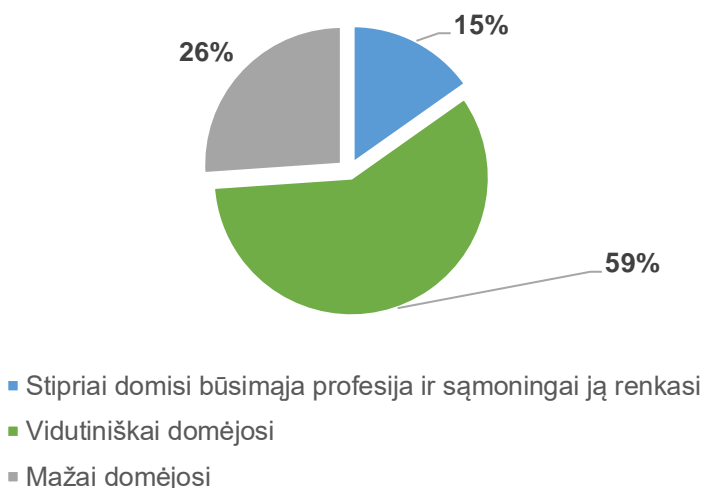
8 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklį (proc., N=216)

Tyrimo rezultatai rodo vidutinį bendrą moksleivių įsitraukimą į mokinių savivaldą – vidutinė mokinių aktyvumo savivaldoje rodiklio reikšmė yra 18,94. Į šią grupę patenka 70 procentų respondentų. Aukštas dalyvavimo rodiklis būdingas 21 procentui respondentų, tuo tarpu 9 procentai moksleivių į savivaldos veiklas įsitraukia mažai arba visai neįsitraukia (žr. 8 pav.). Nustatyta, kad dažniau mokinių savivaldoje dalyvauja aukštesnį pažymių vidurkį bei geresnius lankomumo rodiklius turintys moksleiviai.

3.3. Studijos

Atliekant tyrimą buvo apklausti 52 jaunuoliai, studijuojantys aukštosiose mokyklose. Studentų buvo prašoma nurodyti veiksnius, turėjusius įtakos jų studijų pasirinkimui.

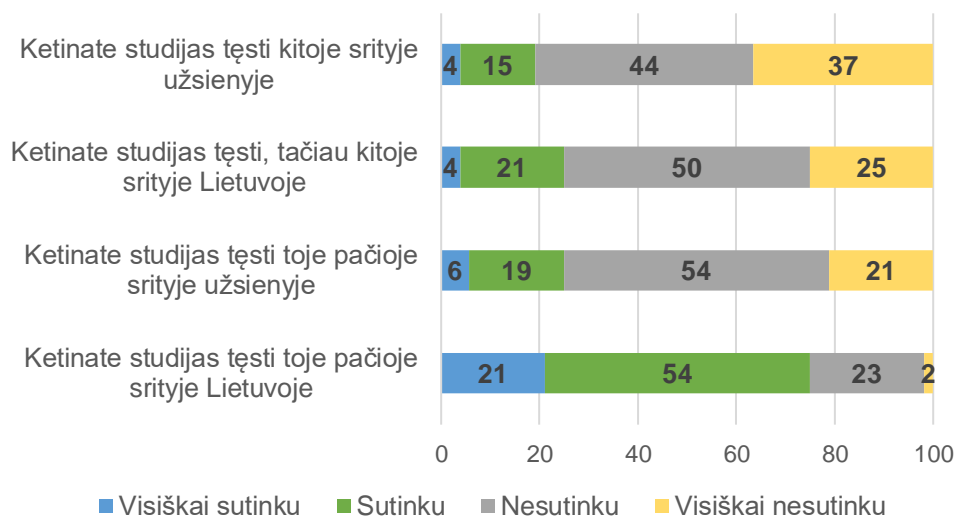
Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie domėjimąsi būsimomis studijomis / studijų programomis ir veiksmus, leidžiančius jas sąmoningai pasirinkti. Jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimas studijas ir universitetą. Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 32: 8 reiškia nesidomėjimą būsimomis studijomis, o 32 – aktyvų domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimų studijų pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi būsimąja profesija ir sąmoningai ją rinkosi (nuo 25 iki 32), vidutiniškai (nuo 16 iki 24) ir mažai (nuo 8 iki 15) domėjosi būsimąja profesija ir nesąmoningai ją rinkosi.

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklį (proc., N=46)

Bendra studijuojančiųjų respondentų studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 17,69 ir rodo vidutinišką domėjimąsi savo būsimąja profesija ir studijomis. Didžioji dalis, 59 procentai studentų, būsimomis studijomis domėjosi vidutiniškai, tuo tarpu tik 15 procentų respondentų nurodė stipriai domėjęsi būsimąja profesija bei studijų programomis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. 26 procentai respondentų nurodė mažą domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis (žr. 9 pav.).

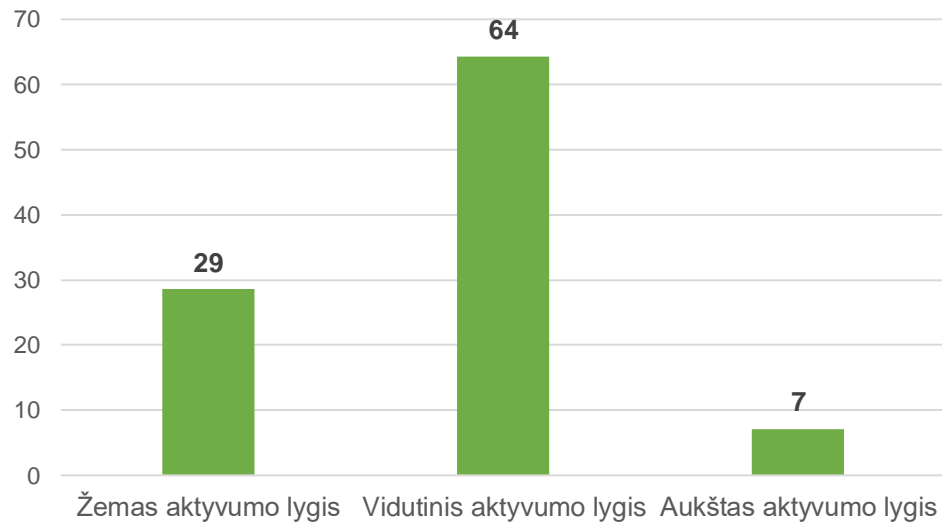
Ketinių tęsti studijas rodiklis – tai keturi teiginiai, vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami šie aspektai: ketinimai tęsti studijas toje pačioje ar kitoje srityje ir ketinimai tęsti studijas Lietuvoje ar užsienyje. Respondentų atsakymai pateikiami procentine išraiška kiekvienam teiginiui.

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ketinimą tęsti studijas (proc., N=52)

75 procentai studijuojančių apklaustųjų, planuoja tęsti studijas toje pačioje srityje Lietuvoje, tuo tarpu tęsti studijas toje pačioje srityje užsienyje linkę tik 25 procentai respondentų. Kitoje srityje Lietuvoje studijas tęsti linkę 25 procentai tyrimo dalyvių, užsienyje – 19 procentų (žr. 10 pav.).

Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 10 indikatorių, atspindinčiais studentų aktyvumo aukštosios mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio reikšmės kinta nuo 40 iki 10: 40 reiškia žemą, o 10 – aukštą aktyvumo studentų savivaldoje lygį. Vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo studentų savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 31 iki 40), vidutinis (nuo 20 iki 30) ir aukštas (nuo 10 iki 19) aktyvumo studentų savivaldoje lygis.

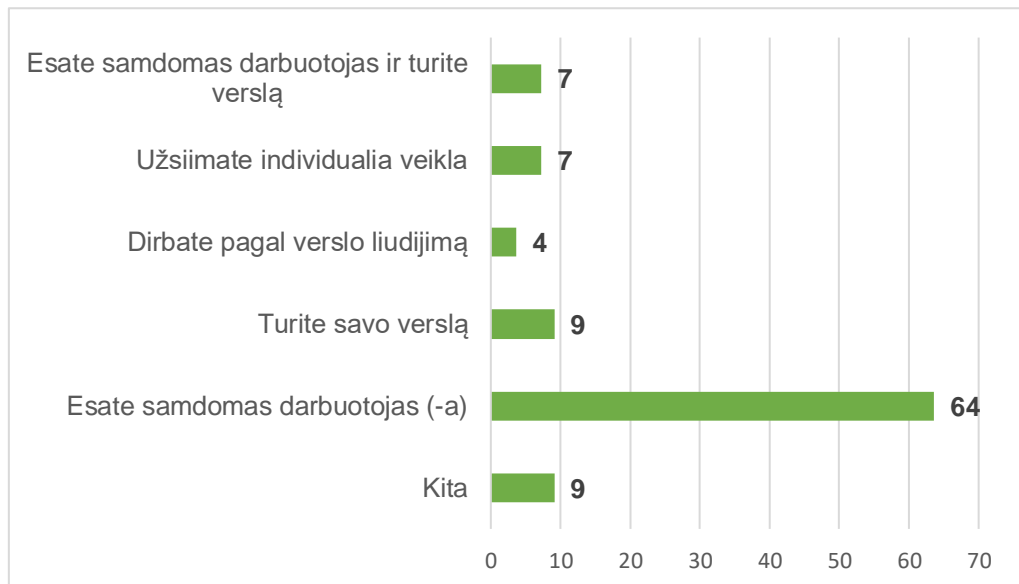
11 pav. Studentų pasiskirstymas pagal aktyvumo studentų savivaldoje rodiklį (proc., N=42)

64 procentai respondentų, pasižymi vidutiniu dalyvavimu studentų savivaldoje, tuo tarpu ypač aukštu dalyvavimu savivaldoje pasižymi 7 procentai studijuojančių tyrimo dalyvių. Žemu dalyvavimu pasižymi 29 procentai respondentų (žr. 11 pav.). Bendra respondentų aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio vidutinė reikšmė yra 27,07 ir rodo vidutinį bendrą dalyvavimo aktyvumą.

3.4. Darbas

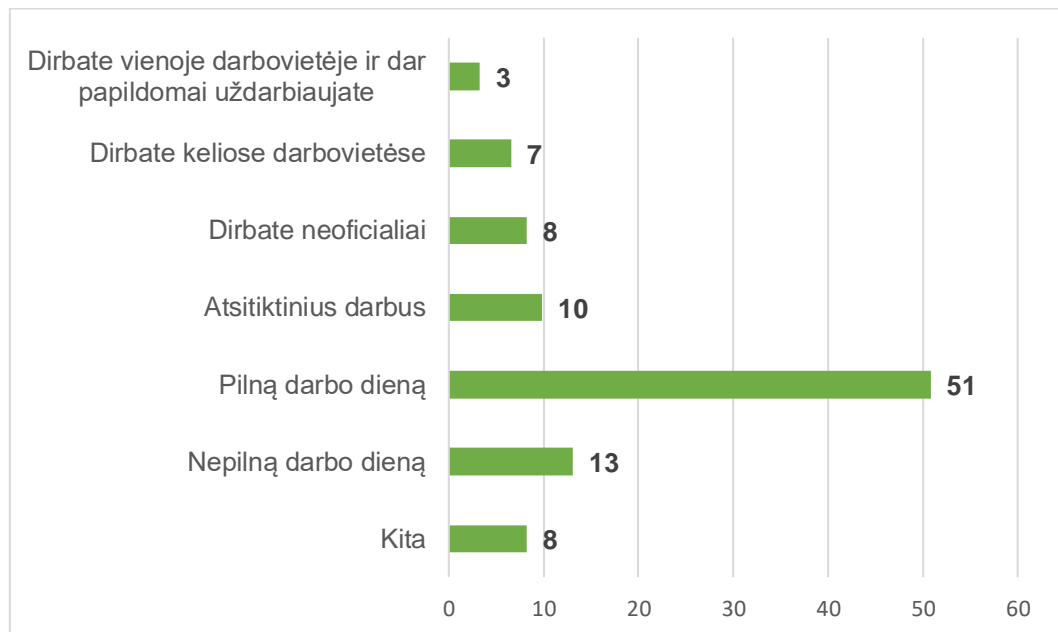
Tyrimo srities „Darbas“ rodiklius galima skirti į keletą grupių. Pirmoji grupė skirta visiems dirbantiems. Siekiama išsiaiškinti darbo stažą, darbo pobūdį, ar tiriamieji dirba pagal specialybę, jei nedirba, kodėl. Taip pat tiriama, kaip tiriamieji pasirinko profesiją bei jų pasirinkimui įtaką dariusius veiksnius, ketinimą keisti darbą. Antroji grupė skirta dirbantiems, tačiau ketinantiems keisti darbą. Siekiama išsiaiškinti, kodėl ketina keisti darbą, migracijos į kitus miestus ir šalis ketinimą, galimos emigracijos priežastis.

Dirbantieji sudaro 22,78 procentus tyrime dalyvavusių respondentų: 8,86 procentai respondentų tik dirba, 3,79 procentai respondentų studijuoja ir dirba, 8,43 procentai respondentų nurodė, kad mokosi mokykloje ir dirba, dar 1,68 procentas respondentų nurodė niekur nedirbantys, nesimokantys ir nestudijuojantys.

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=55)

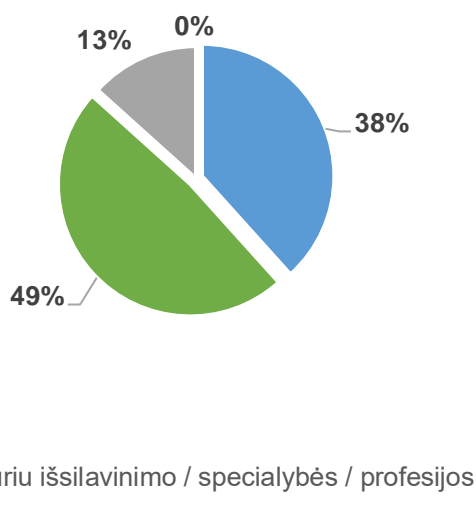
64 procentai tyrime dalyvaujančių dirbančių jaunuolių nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, 20 procentų respondentų verčiasi savarankiškai (turi savo verslą, dirba pagal verslo liudijimą ar užsiima individualia veikla). 7 procentai respondentų nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, bet kartu turi ir savo verslą (žr. 12 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (9 procentai) nurodė, jog mokosi arba yra samdomi darbuotojai.

13 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=61)

51 procentas dirbančių tiriamųjų nurodė dirbantys pilną darbo dieną, o ne pilną darbo dieną – 13 procentų respondentų. 3 procentai respondentų dirba vienoje darbovietėje ir dar papildomai uždarbiauja. 8 procentai apklaustųjų nurodė dirbantys neoficialiai. 7 procentai respondentų dirba keliose darbovietėse, dar 10 procentų dirba atsitiktinius darbus. (žr. 13 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė dirbantys nepastoviu grafiku.

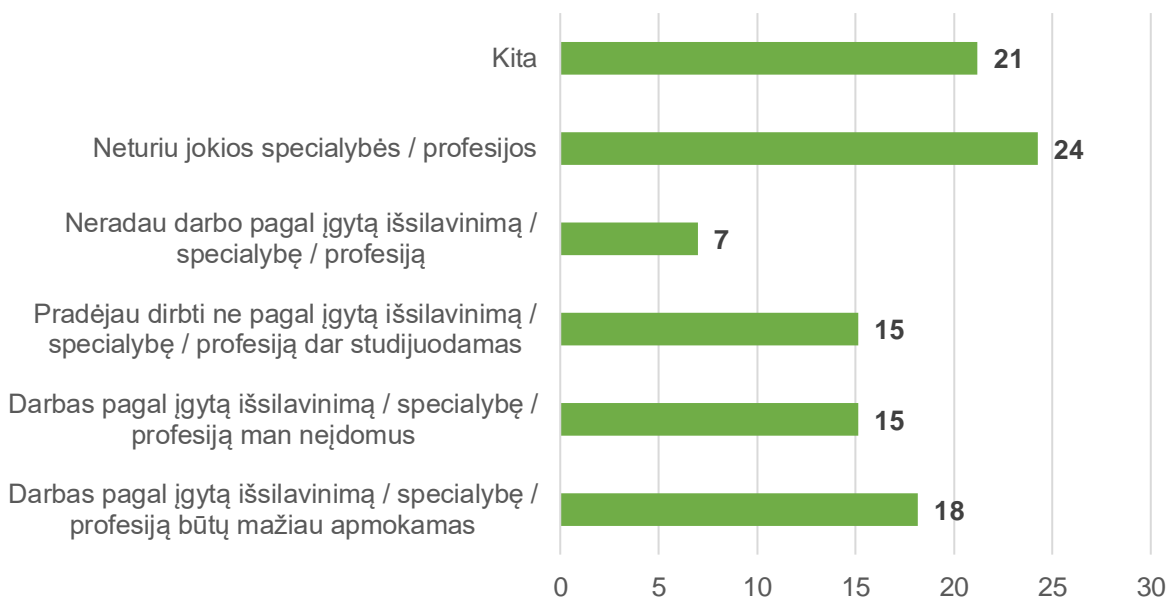
Darbas pagal specialybę – tai rodiklis, parodantis, kokia dalis dirbančiųjų dirba pagal studijuojamą arba baigtą studijų kryptį ar įgytą profesiją / specialybę. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

14 pav. Dirba pagal specialybę (proc., N=60)

38 procentai apklaustų dirbančiųjų nurodė dirbantys pagal specialybę. Dar 49 procentai, nurodė kad dirba ne pagal specialybę. 13 procentų apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės (žr. 14 pav.).

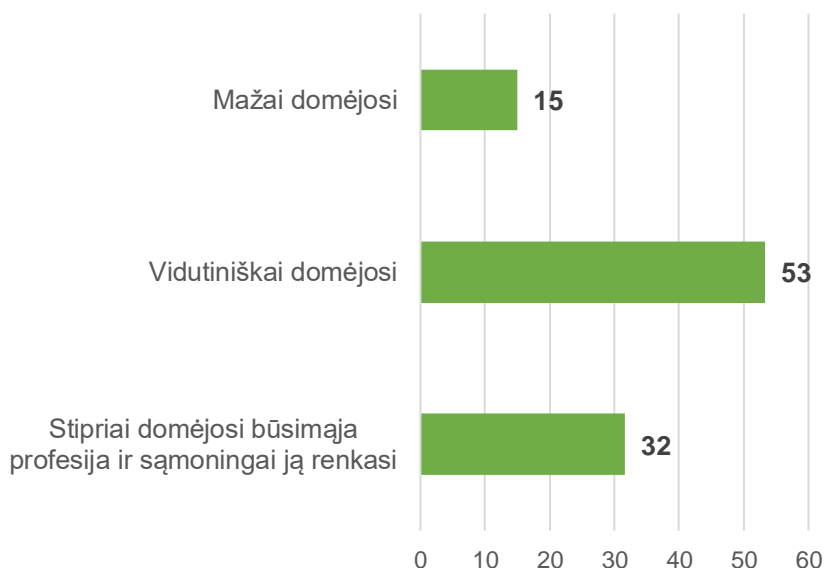
Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys – prašoma nurodyti, kodėl nedirbama pagal įgytą profesiją, pasirinkti leidžiama iš penkių įvardytų priežasčių. Pateikiamas atsakymų procentinis pasiskirstymas.

15 pav. Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys (proc., N=33)

24 procentai respondentų nurodė neturintys jokios specialybės. 6 procentai atsakė, jog nerandantys darbo pagal įgytą specialybę. Po 15 procentų respondentų nurodė, kad ne pagal įgytą specialybę pradėjo dirbti dar studijuodami arba darbas pagal specialybę yra neįdomus. 18 procentų atsakė, jog darbas pagal specialybę būtų mažiau apmokamas (žr. 15 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, kad dar studijuoja, darbe pagal specialybę būtų per didelis darbo krūvis, savam krašte nemato perspektyvos arba mokydami nenuori užsiimti darbu.

Sąmoningumo renkantis profesiją rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidusius ją pasirinkti bei geriau jai pasiręngti – jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis profesiją. Sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia nesidomėjimą būsima profesija ir sąmoningumo trūkumą, o 24 reiškia aktyvų domėjimąsi būsima profesija ir sąmoningą rengimąsi jai, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi ir sąmoningai rinkosi (nuo 18 iki 24), vidutiniškai (nuo 12 iki 17) ir mažai (nuo 6 iki 11) domėjosi ir nesąmoningai rinkosi profesiją.

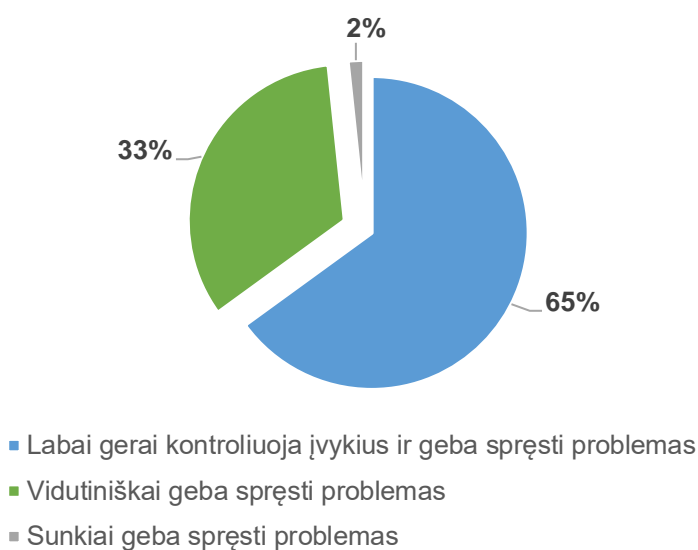

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklį (proc., N=60)

Bendra vidutinė sąmoningumo renkantis profesiją rodiklio reikšmė yra 15,18, tai rodo bendrą vidutinį domėjimąsi ir vidutinį sąmoningumą renkantis profesiją. 53 procentai dirbančių apklaustųjų vidutiniškai domėjosi būsima profesija. 32 procentai būsima profesija domėjosi stipriai, o 15 procentų apklaustųjų mažai domėjosi būsima profesija ir ją rinkosi nesąmoningai (žr. 16 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad dirbantieji pagal specialybę, būsimą profesiją rinkosi sąmoningiau.

Įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie pasitenkinimą darbo vietoje, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas

darbe. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas darbe.

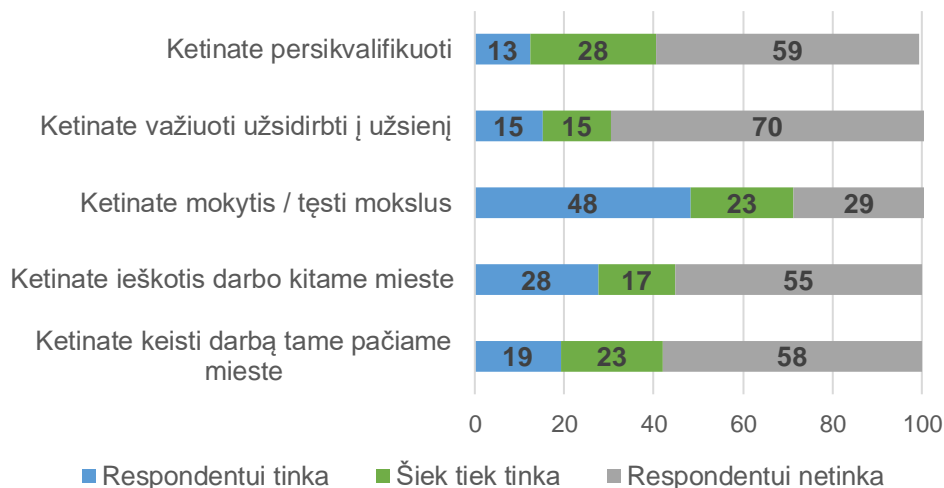

17 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=60)

Bendra vidutinė įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 11,65 ir rodo aukštą gebėjimą valdyti kylančius sunkumus ir spręsti problemas.

65 procentai respondentų geba gerai ir labai gerai įveikti kylančius sunkumus, 33 procentai pasižymi vidutiniu gebėjimu spręsti problemas. 2 procentai apklaustųjų nurodė, jog būdingas mažai išreikštas gebėjimas kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe (žr. 17 pav.).

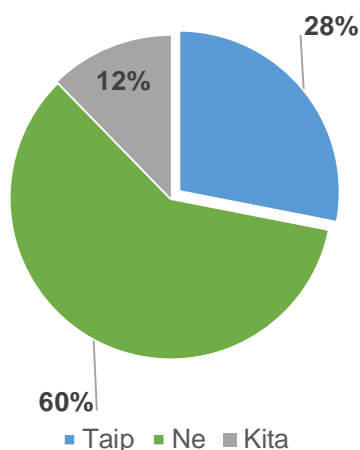
Ketinimai keisti darbą ir mokytis – keturi teiginiai apie ketinimus keisti darbą, migruoti į kitą miestą arba šalį, dirbti arba mokytis, kiekvienas vertinamas trijų rangų skale pagal teiginio tinkamumą tiriamajam. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

18 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbą ir mokytis (proc., N=59)

71 procentas respondentų nurodė, kad ketina mokytis / tęsti mokslus. 45 procentai apklaustųjų nurodė ketinantys ieškoti darbo kitame mieste, tuo tarpu 42 procentai respondentų ketina keisti darbą tame pačiame mieste. 42 procentai respondentų nurodė ketinantys persikvalifikuoti, dar 30 procentų ketina važiuoti užsidirbti į užsienį (žr. 18 pav.).

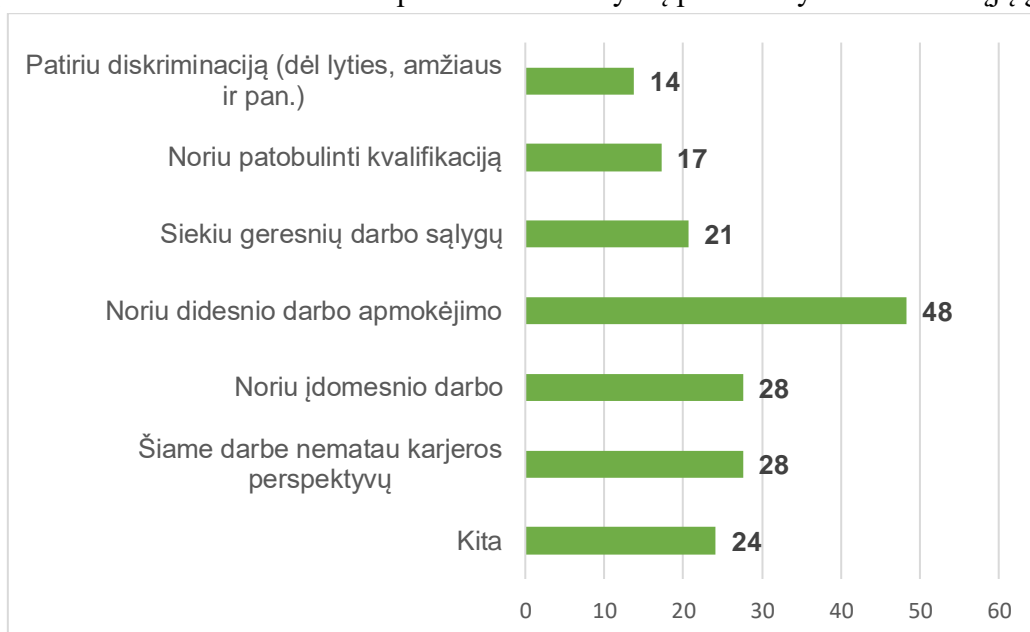
Ketinimo keisti darbo vietą rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu – planuoja ar neplanuoja keisti darbą. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

19 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbo vietą (proc., N=57)

Darbo vietą ketina keisti 28 procentai respondentų, tuo tarpu 60 procentų dirbančiųjų darbo vietos keisti neketina (žr. 19 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (12 procentų apklaustųjų) nurodė svarstantys keisti darbą ateityje arba siekiantys paaugštinimo dabartinėje darbovietėje. Tyrimo rezultatai rodo, kad darbą keisti mažiau linkę tie respondentai, kurie dirba pagal specialybę.

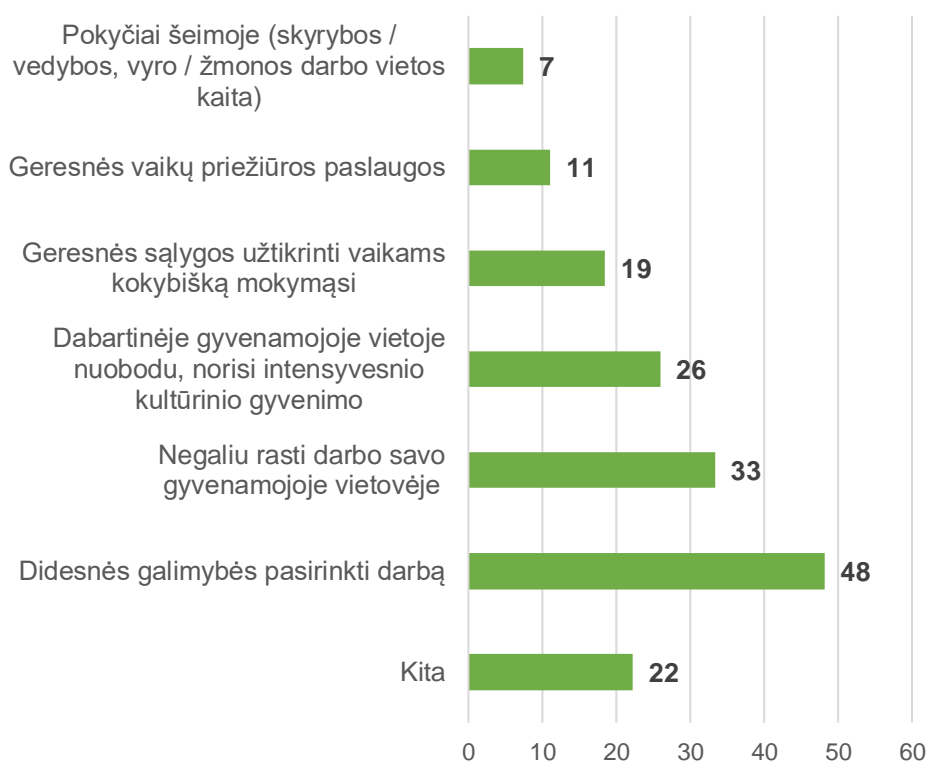
Ketinimo keisti darbo vietą priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

20 pav. Ketinimo keisti darbo vietą priežastys (proc., N=29)

Pagrindine priežastimi keisti darbą dauguma respondentų (48 procentai) įvardijo didesnio darbo apmokėjimo poreikį. 28 procentai apklaustųjų nurodė tai, jog dabartiniame darbe nemato karjeros perspektyvų. 28 procentai apklaustųjų nurodė norintys įdomesnio darbo. 17 procentų respondentų nori patobulinti kvalifikaciją. 21 procentas siekia geresnių darbo sąlygų. 14 procentų apklaustųjų priežastimi keisti darbą nurodė patiriamą diskriminaciją (žr. 20 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai priežastimis nurodė tai, kad šiuo metu nedirba arba ieško darbo su fiksuotu atlyginimu.

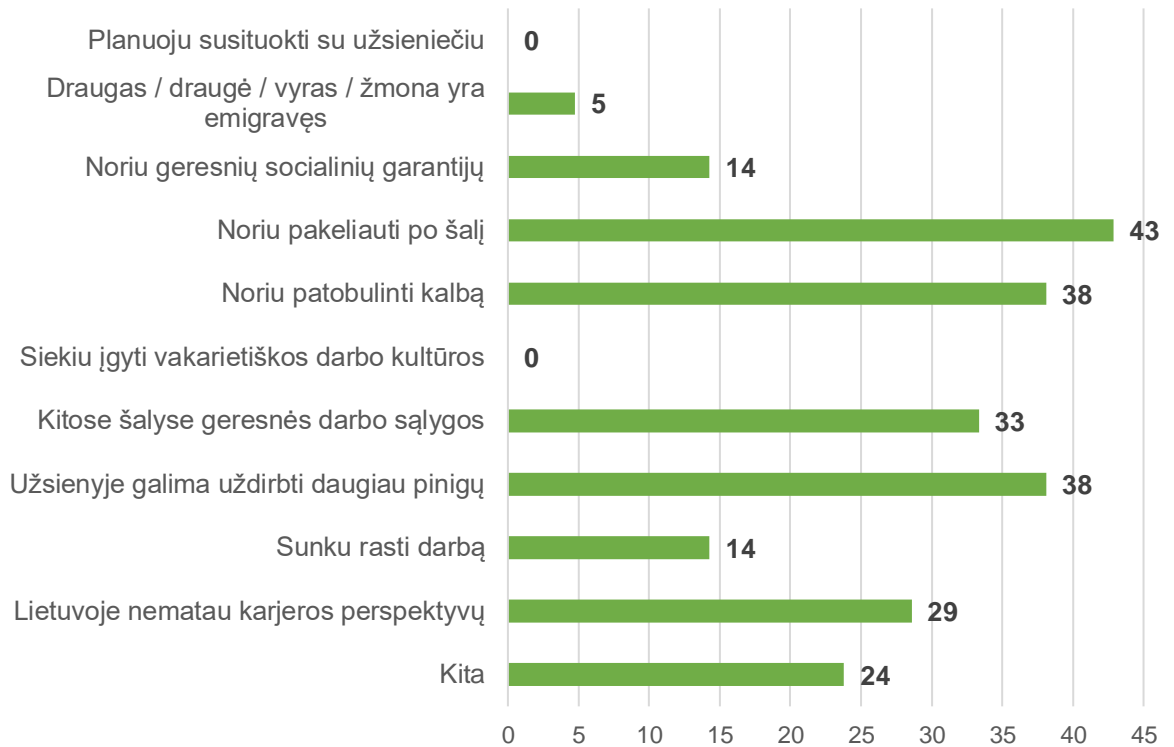
Darbo paieškos kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys – pateiktos šešios priežastys. Galima pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

21 pav. Darbo paieškų kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys (proc., N=27)

48 procentai respondentų, norinčių darbo ieškoti kitame mieste, pagrindine to priežastimi nurodo didesnes galimybes pasirinkti darbą. 33 procentai apklaustųjų teigia negalintys rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje. 26 procentai nurodo tai, kad dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. 19 procentų apklaustųjų aktualios geresnės sąlygos užtikrinti vaikams kokybišką mokymąsi, dar 11 procentų apklaustųjų aktualios geresnės vaikų priežiūros paslaugos. 7 procentai rinkęsi darbą kitame mieste dėl pokyčių šeimoje. Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai priežastimis nurodė tai, jog patyrė mobingą biudžetinėje įstaigoje arba labiau patinka kito miesto vietovės. (žr. 21 pav.).

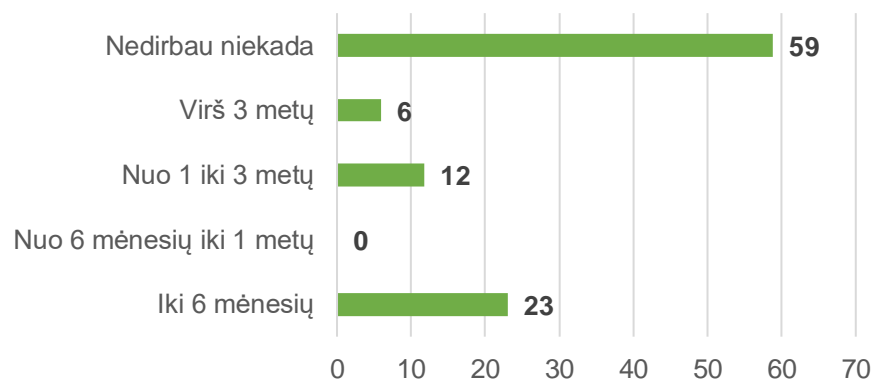
Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys – pateikta dešimt priežasčių. Prašoma pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

22 pav. Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys (proc., N=21)

38 procentai apklaustųjų pagrindine priežastimi, dėl kurios darbo ieškotų užsienyje, nurodė tai, jog užsienyje galima užsidirbti daugiau pinigų. 43 procentai apklaustųjų nori pakeliauti po šalį. 33 procentai mano, kad kitose šalyse geresnės darbo sąlygos, dar 14 procentų nori geresnių socialinių garantijų. 38 procentai respondentų nori patobulinti kalbą. 14 procentų respondentų darbo ieškotų dėl sunkumų susirasti darbą. 29 procentai nemato karjeros perspektyvų Lietuvoje. 5 procentai darbo užsienyje ieškotų, nes vienas iš artimųjų jau yra emigravęs (žr. 22 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog neketina darbo ieškoti užsienyje.

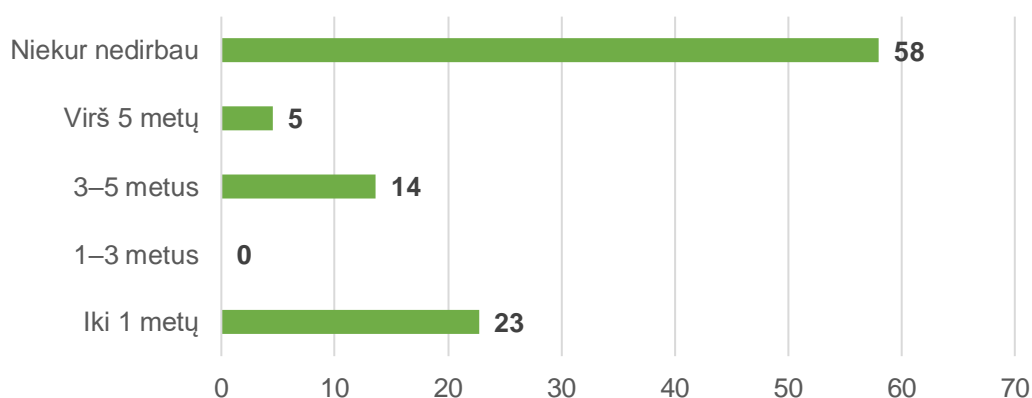
Paskutinio nedarbo trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų nedarbo trukmės skale, nuo „iki 6 mėnesių“ iki „niekada nedirbau“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

23 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal paskutinio nedarbo trukmės rodiklį (proc., N=17)

23 procentų apklaustųjų nedarbo trukmė yra iki 6 mėnesių. 12 procentų apklaustųjų nedarbo trukmė nuo 1 iki 3 metų. 6 procentų respondentų nedarbo trukmė - virš 3 metų. Dar 59 procentai apklaustųjų nurodė niekada nedirbę (žr. 23 pav.).

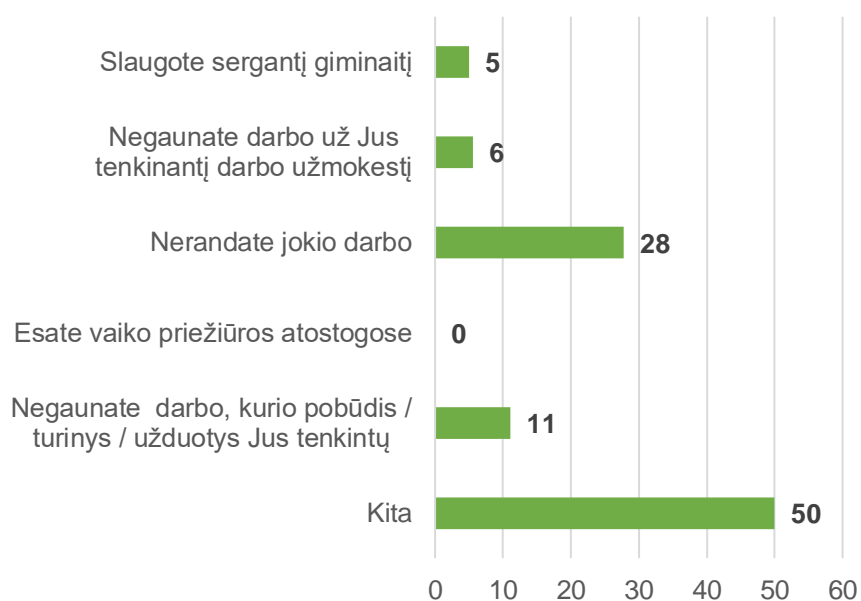
Darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų darbo trukmės skale nuo „niekada nedirbau“ iki „virš 5 metų“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

24 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklį (proc., N=22)

23 procentų apklaustųjų darbo trukmė ankstesnėje darbovietėje yra iki 1 metų. 4 procentai ankstesnėje darbovietėje išdirbo virš 5 metų. 14 procentų respondentų ankstesnėje darbovietėje nurodo išdirbę 3-5 metus. 59 procentai apklaustųjų nurodė niekur nedirbę (žr. 24 pav.).

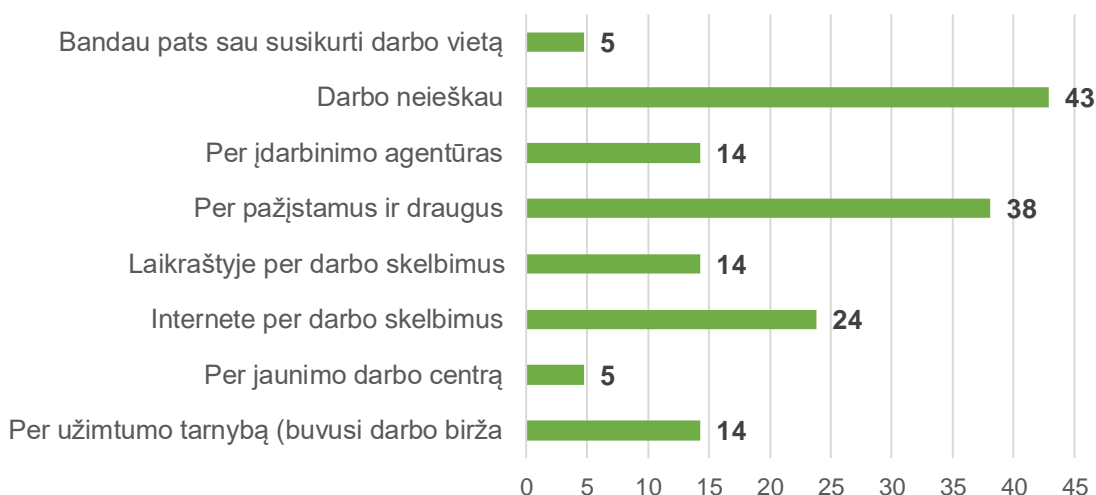
Nedarbo priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti vieną pagrindinę priežastį. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

25 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nedarbo priežastis (proc., N=18)

28 procentai respondentų nurodė nerandantys jokie darbo. 6 procentai - negauna darbo už juos tenkinantį darbo užmokestį. 11 procentų respondentų nurodė negaunantys darbo kurio pobūdis juos tenkintų. 50 procentų apklaustųjų pasirinko atsakymą „Kita“ (žr. 25 pav). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai pagrindinėmis nedarbo priežastimis nurodė tai jog neranda darbo arba neturi reikiamo išsilavinimo, yra nepilnamečiai ir tai trukdo susirasti darbą.

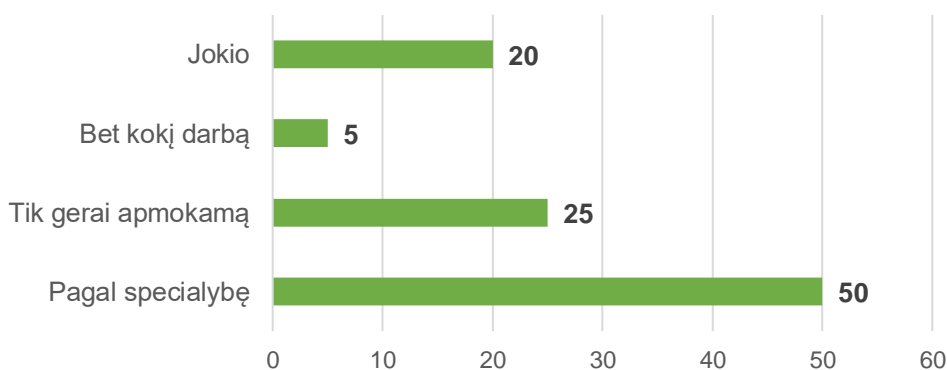
Darbo paieškos būdai – pateikti septyni darbo paieškos būdai, leidžiama pasirinkti visus tinkančius atsakymus. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

26 pav. Darbo paieškos būdai (proc., N=21)

24 procentai respondentų darbo ieško per internetinius skelbimus, 14 procentų naudojami užimtumo tarnyba. 38 procentai darbo ieško per pažįstamus ir draugus. Po 14 procentų respondentų nurodė darbo ieškantys per įdarbinimo agentūras arba laikraštyje per darbo skelbimus. Po 5 procentus respondentų darbo ieško per jaunimo darbo centrą arba bando patys susikurti sau darbo vietą. 43 procentai apklaustųjų nurodė darbo neieškantys (žr. 26 pav.).

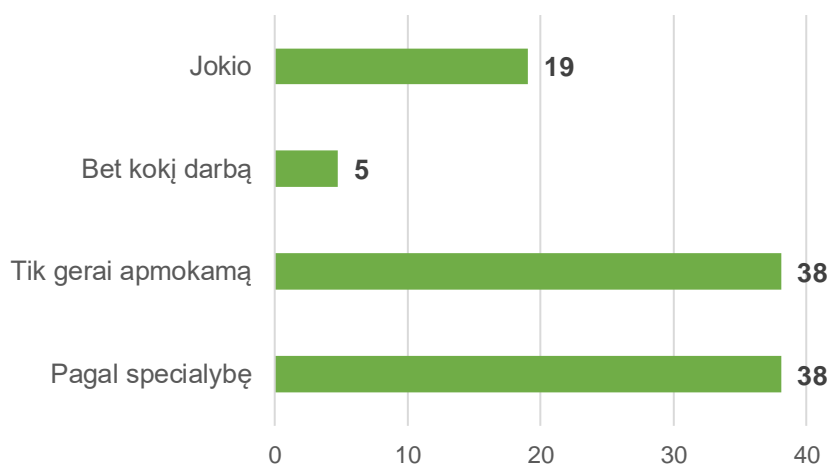
Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

27 pav. Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=20)

25 procentai į klausimą atsakiusių tyrimo dalyvių sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą. 5 procentai sutiktų dirbti bet kokį darbą. Dar 50 procentų apklaustųjų sutiktų dirbti tik darbą pagal specialybę. 20 procentų nesutiktų dirbti Lietuvoje (žr. 27 pav.).

Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

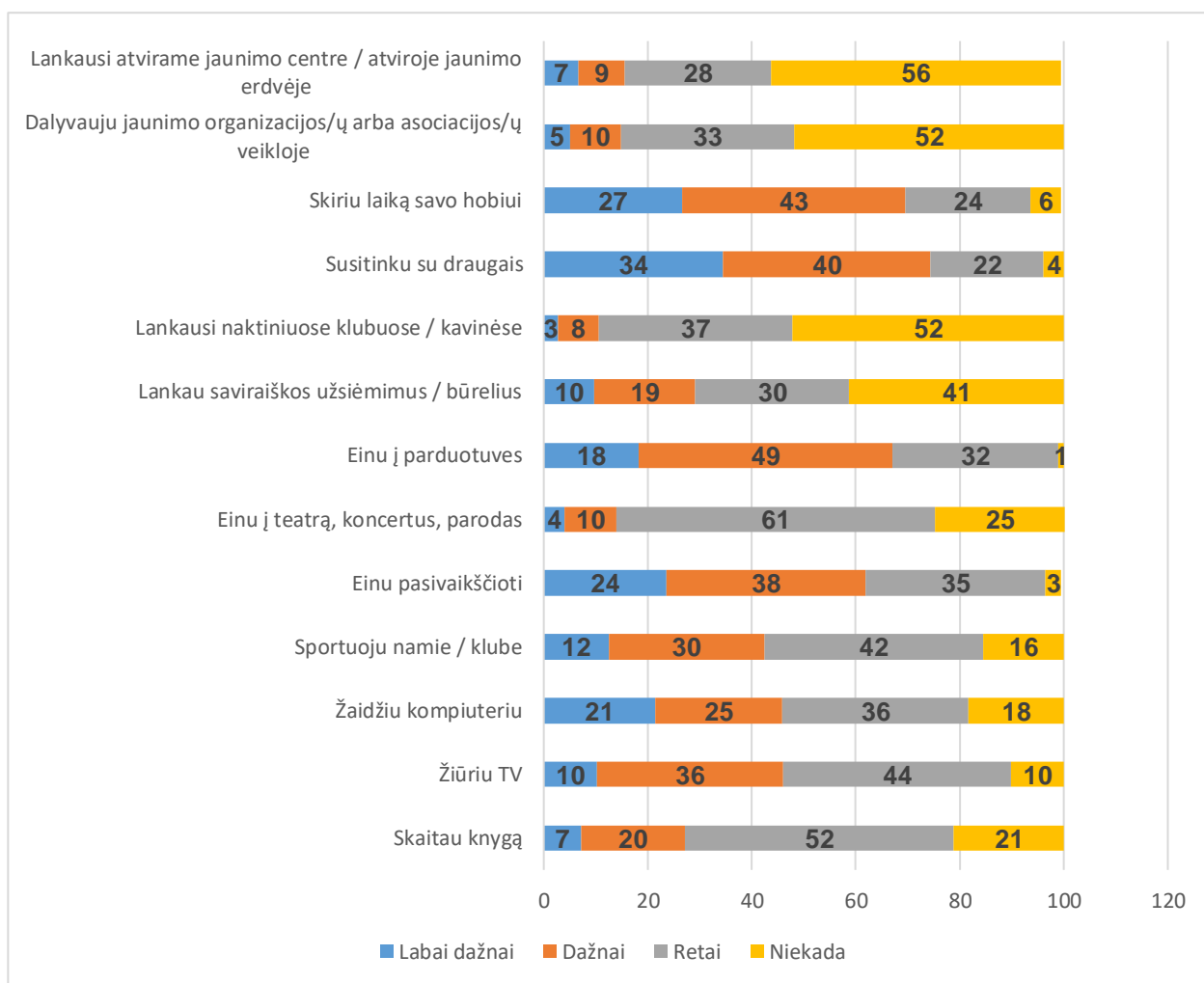
28 pav. Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=21)

Užsienyje 38 procentai respondentų taip pat sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą. 5 procentai respondentų sutiktų dirbti bet kokį darbą. 38 procentai respondentų sutiktų dirbti darbą pagal specialybę, o 19 procentų nesutiktų dirbti jokio darbo. (žr. 28 pav.).

3.5. Laisvalaikis

Laisvalaikis – tai laisvas laikas, liekantis nuo darbo, mokslo (mokymosi mokykloje) ir studijų. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip Kupiškio rajono savivaldybėje gyvenantys ir besimokantys jauni žmonės leidžia laisvalaikį ir nustatyti jaunuolių pasitenkinimą laisvalaikio praleidimo būdų ir formų pasirinkimo galimybėmis.

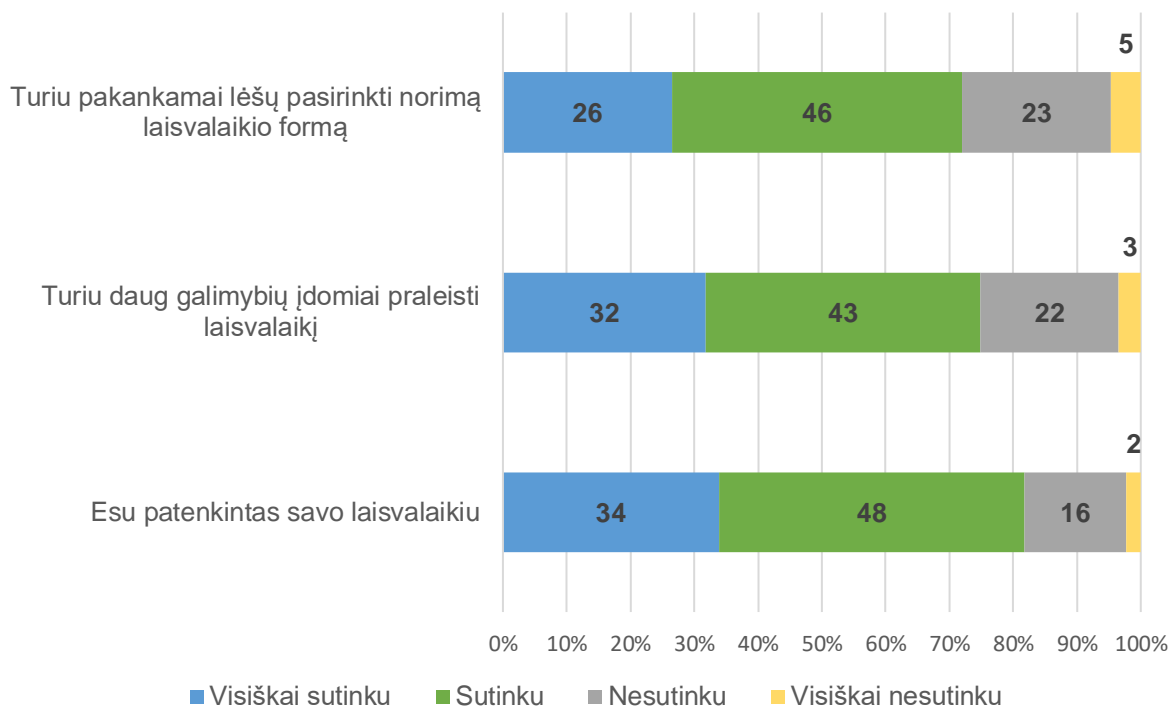
Laisvalaikio leidimo būdai – pateikiama 13 laisvalaikio leidimo būdų, vertinamų 4 rangų skalėje nuo „labai dažnai“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

29 pav. Laisvalaikio leidimo būdai (proc., N=258)

Laisvalaikio tyrime dalyvavę jauni žmonės dažniausiai susitinka su draugais (74 procentai), eina pasivaikščioti (62 procentai), eina į parduotuves (67 procentai), skiria laiką savo hobiui (70 procentų). 36 procentai - žiūri televizorių, 42 procentai apklaustųjų laisvalaikio sportuoja, 36 procentai respondentų laisvalaikio žaidžia kompiuteriu, 27 procentai - skaito knygas. 29 procentai laisvalaikio mėgsta lankyti įvairius užsiėmimus, būrelius. Mažiausiai populiarios laisvalaikio praleidimo formos jaunuolių tarpe yra teatrų, koncertų, parodų lankymas (14 procentų), dalyvavimas organizacijų veikloje (15 procentų), lankymasis naktiniuose klubuose bei kavinėse (11 procentų), lankymasis atviraime jaunimo centre / atvirose jaunimo erdvėse (16 procentų) (žr. 29 pav.).

Pasitenkinimo laisvalaikio, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo ir turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodikliai – tai subjektyvūs rodikliai, matuojami 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiami procentiniai atsakymų pasiskirstymai.

30 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasitenkinimo laisvalaikiu, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo, turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodiklius (proc., N=258)

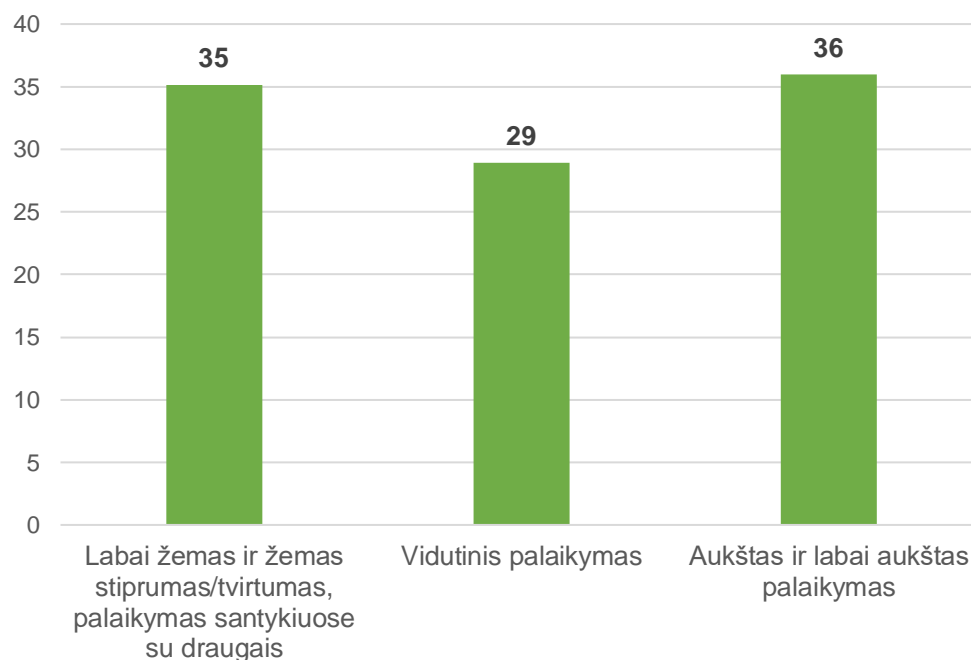
Savo laisvalaikiu patenkinti 82 procentai apklaustųjų. Daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį turi 75 procentai respondentų, o pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą – 72 procentai tyrimo dalyvių (žr. 30 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie respondentai, kurių manymu jie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą. Pozityviausiai savo laisvalaikį vertina jauniausios amžiaus grupės (14-18 m.) atstovai. Blogiausiai savo laisvalaikį vertina 24-29 m. amžiaus grupės atstovai.

3.6. Draugai

Šia klausimų grupe siekiama išsiaiškinti, kokia yra jaunimo santykių su draugais kokybė, koks artimų draugų skaičius, ar lengva susirasti naujų draugų ir ar apklaustieji jaučia socialinį palaikymą.

Santykių su draugais kokybės rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 indikatoriais, apie santykių su draugais patirtis arba santykių su draugais kokybės suvokimą. Santykių su draugais kokybė išreiškiama tokiais draugystės požymiais, kaip pasitenkinimas, pasitikėjimas, pagalbos suteikimas, atvirumas. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis santykių su draugais kokybės rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 5 iki 20: 5 reiškia stiprius, palaikančius, o 20 reiškia silpnus, nepalaikančius santykius su draugais. Vadinasi, kuo žemesnė rodiklio reikšmė, tuo kokybiškesni santykiai su draugais, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš draugų. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki

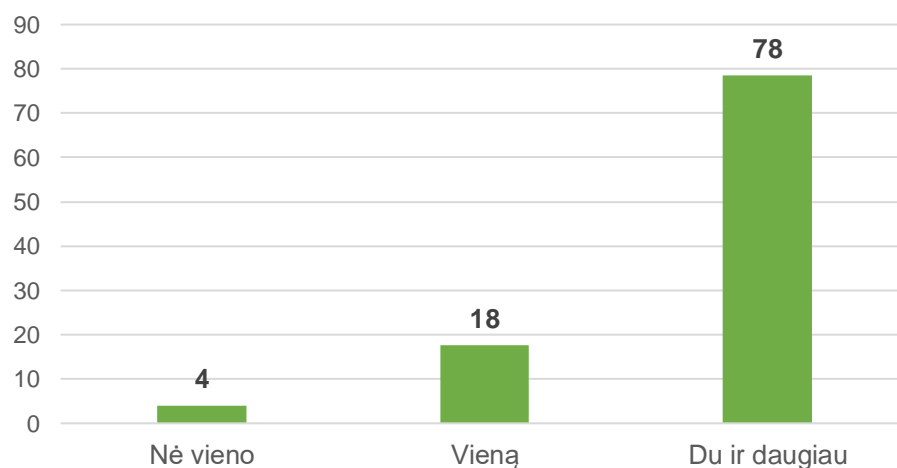
10), vidutinio (nuo 11 iki 15) ir labai žemo ir žemo (nuo 16 iki 20) stiprumo / tvirtumo, palaikymo santykiuose su draugais.

31 pav. Santykių su draugais kokybės rodiklis (proc., N=256)

Santykių su draugais kokybės rodiklio vidutinė reikšmė – 13,35. Tai rodo vidutinį santykių su draugais kokybės lygį. 36 procentai tyrimo dalyvių turi aukšto ar labai aukšto palaikymo santykius su draugais. 29 procentai respondentų turi vidutinio ir 35 procentai apklaustųjų turi žemo ir labai žemo lygio palaikymo santykius su draugais (žr. 31 pav.). Žemiausio palaikymo santykiais su draugais pasižymi 14-18 m. ir 24-29 m. amžiaus jaunuoliai.

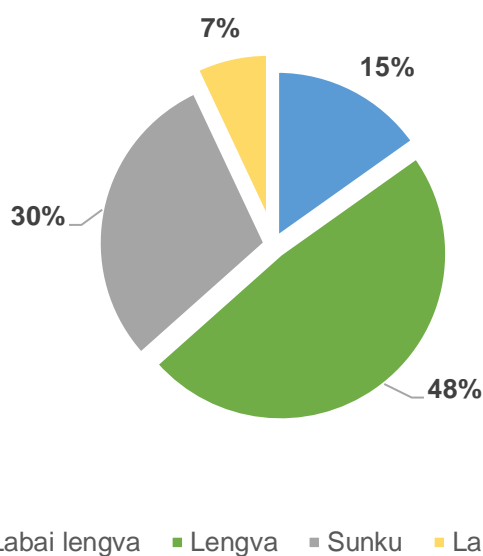
Artimų draugų skaičius – tai rodiklis, atspindintis socialinių santykių platumą. Jo nepakanka nusakyti visai santykių visumai, tačiau draugus mes renkamės, jie nėra duoti gimstant, kaip, pavyzdžiui, šeimos nariai, giminaičiai, todėl santykiai su draugais gali būti artimesni, glaudesni, intensyvesni ir netgi svarbesni. Taip pat šis rodiklis tam tikra prasme atspindi gebėjimą užmegzti ir palaikyti draugiškus artimus santykius bent su vienu ar keliais žmonėmis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

32 pav. Artimų draugų skaičius (proc., N=257)

Dauguma (78 procentai) apklaustųjų turi du ir daugiau artimų draugų. Vieną artimą draugą turi 18 procentų, o nė vieno – 4 procentai respondentų (žr. 32 pav.).

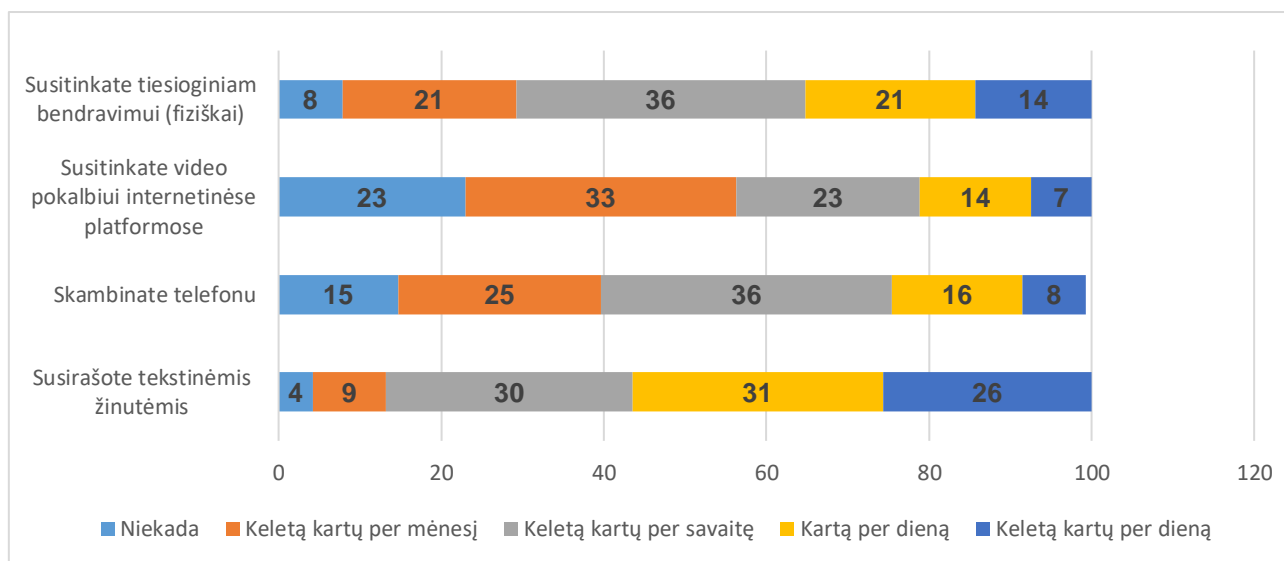
Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas – rodiklis, parodantis tiriamojo suvokimą, kaip jam sekasi užmegzti naujas draugystes, naujus draugiškus santykius. Matuojamas keturių rangų skale, nuo „labai lengva“ iki „labai sunku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

33 pav. Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas (proc., N=257)

15 procentų apklaustųjų naujas draugystes užmegzti yra labai lengva, 48 procentams – lengva. 30 procentų respondentų pripažino, jog pažintis užmegzti jiems sunku, 7 procentams – labai sunku (žr. 33 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau artimų draugų turintiems yra lengviau užmegzti naujas draugystes. Naujų draugų lengviau susiranda 14-16 m. jaunimas.

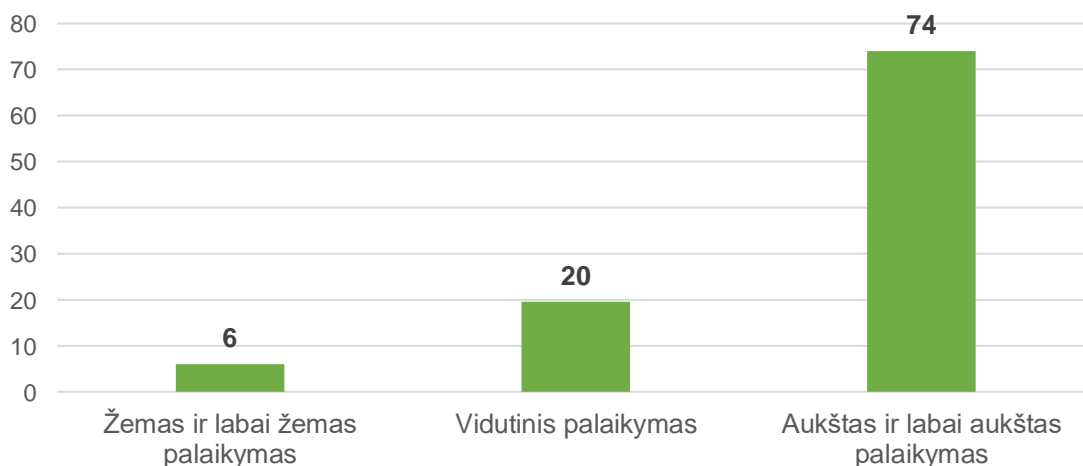
Jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklis – 4 jaunimo bendravimo būdai, vertinami 5 rangų dažnumo per pastaruosius 6 mėnesius skalėmis nuo „keletą kartų per dieną“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

34 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklį (proc., N=257)

Populiariausias jaunimo bendravimo su draugais būdas – susirašymas tekstinėmis žinutėmis. Taip kelis kartus per dieną bendrauja 26 procentai respondentų. Mažiausiai populiarus bendravimo būdas – video pokalbiai internetinėse platformose. 23 procentai apklaustųjų to nedaro niekada, o 33 procentai keletą kartų per mėnesį (žr. pav. 34).

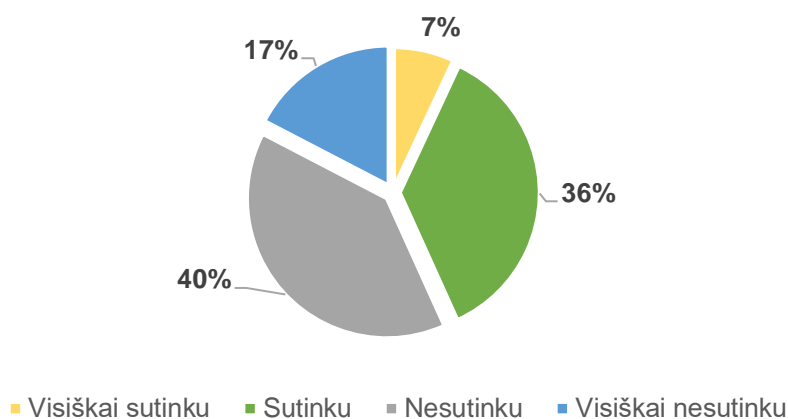
Socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojantis, ar tiriamieji apskritai sulaukia socialinės paramos ir palaikymo – nesvarbu, iš kokių žmonių, svarbu, kad sulaukia. Rodiklis matuojamas 6 dichotominiais indikatoriais, įvardijančiais įvairius socialinio palaikymo būdus. Kiekvienam tiriamajam skaičiuojami indikatoriai, kuriems pasirinktas atsakymo variantas „taip“. Gaunamas rodiklis, kuris kinta nuo 0 iki 6: 0 reiškia socialinio palaikymo ir paramos nebuvimą, o 6 – stiprų socialinį palaikymą ir paramą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia labai žemo ir žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 4) ir aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 6) socialinio palaikymo.

35 pav. Socialinio palaikymo rodiklis (proc., N=261)

Nustatyta, kad vidutinė socialinio palaikymo reikšmė yra 4,93. Tai rodo, kad susilaukiama vidutiniom tačiau arti aukšto socialinio palaikymo. Dauguma apklaustųjų (74 procentai), sulaukia aukšto ir labai aukšto socialinio palaikymo, 20 procentų – vidutinio, 6 procentai – žemo ir labai žemo socialinio palaikymo (žr. 35 pav.). Žemo ir labai žemo palaikymo santykiais dažniau pasižymi vyriausios amžiaus grupės, 24-29 m. apklaustieji. Kaip to priežastis respondentai dažniausiai nurodė tai, kad neturi žmonių, kurie padeda duodami ar paskolindami pinigų, išklauso neteisdamai ir neduodami patarimų, ar verčia susimąstyti apie respondentų jausmus bei vertybes.

Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklis – matuojamas keturių rangų skale, nuo „visiškai nesutinku“ iki „visiškai sutinku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

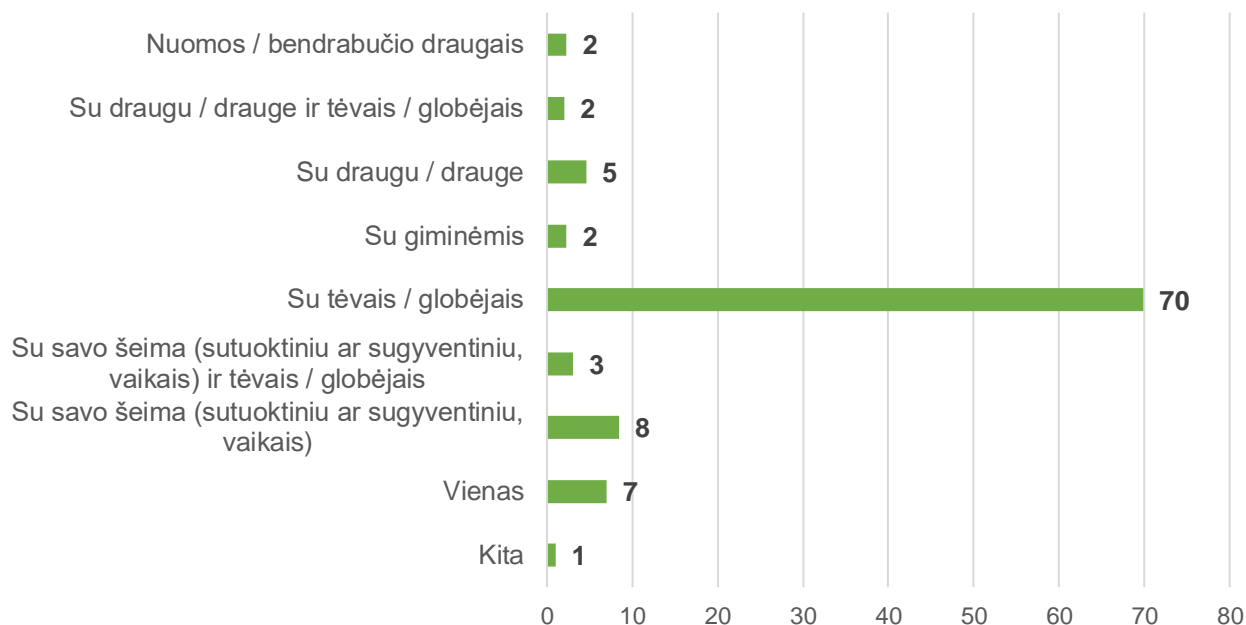
36 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklį (proc., N=259)

43 procentai respondentų sutinka ar visiškai sutinka, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, yra daugybė dalykų, kuriais gali užsiimti jaunimas. 57 procentai respondentų mano, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, trūksta jaunimui skirtų veiklų. (žr. 36 pav.).

3.7. Gyvenimo sąlygos

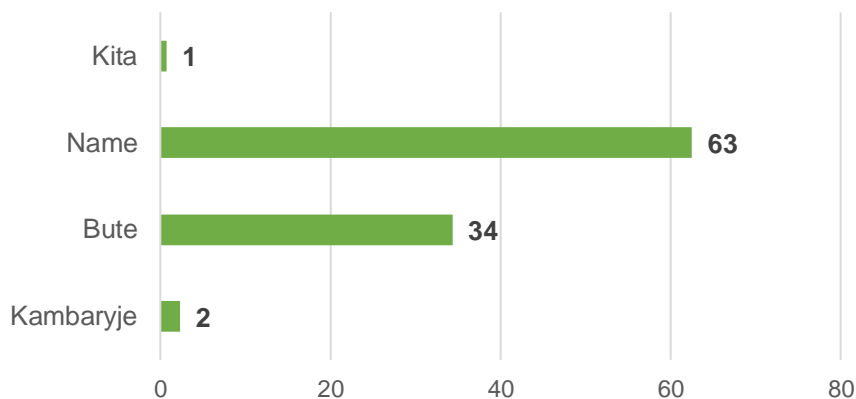
Jaunimo gyvenimo sąlygoms apibūdinti buvo pasirinktos kelios rodiklių grupės. Jas sudaro rodikliai apie būsto sąlygas, materialinę padėtį bei sąlygas jauniems žmonėms užsiimti verslu.

Būsto sąlygos apibūdinamos trimis rodikliais. Pirmas – su kuo vienuose namuose gyvena, pvz., vieni, su tėvais, su savo šeima, ar su savo šeima ir tėvais. Antras – kokiomis sąlygomis gyvena, t. y., kambaryje, bute ar name. Trečias – kam priklauso būstas, kuriame gyvena, pvz., jiems, tėvams, nuomojamas ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

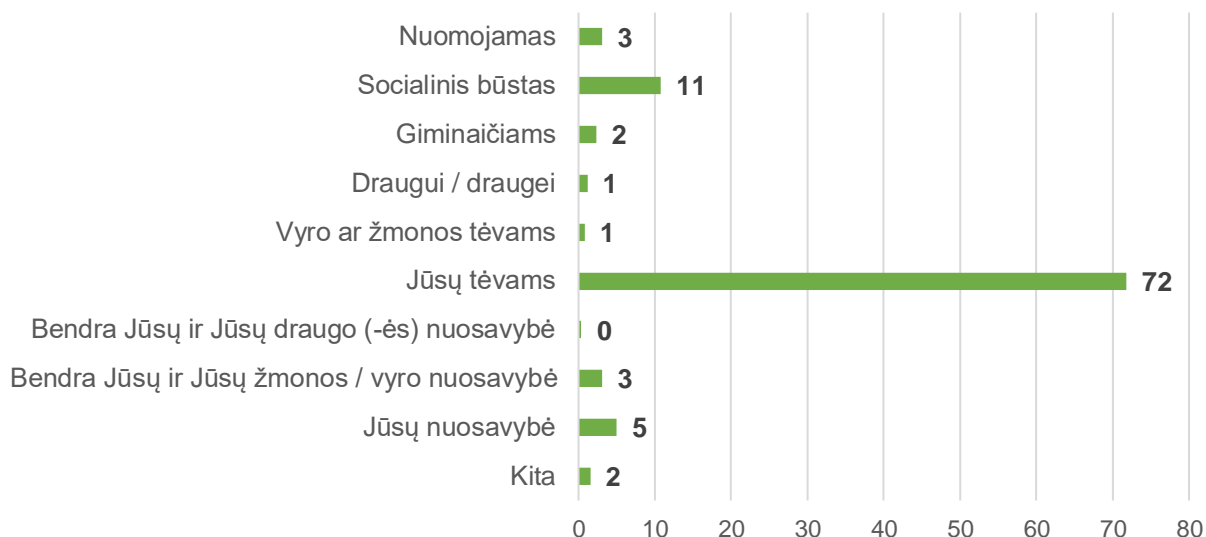
37 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, su kuo kartu gyvena (proc., N=262)

70 procentų Kupiškio rajono savivaldybės jaunuolių gyvena su tėvais / globėjais. 8 procentai respondentų – su savo šeima. 7 procentai respondentų gyvena vieni. 3 procentai apklaustųjų gyvena su savo šeima ir tėvais / globėjais. 2 procentai apklausos dalyvių gyvena su draugu / drauge ir tėvais/ globėjais, dar 5 procentai - su draugu / drauge. Po 2 procentus respondentų gyvena su nuomos / bendrabučio draugais arba gyvena su giminėmis.(žr. 37 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog gyvena su šeima arba vienu iš tėvų.

38 pav. Būstas, kuriame gyvena (proc., N=259)

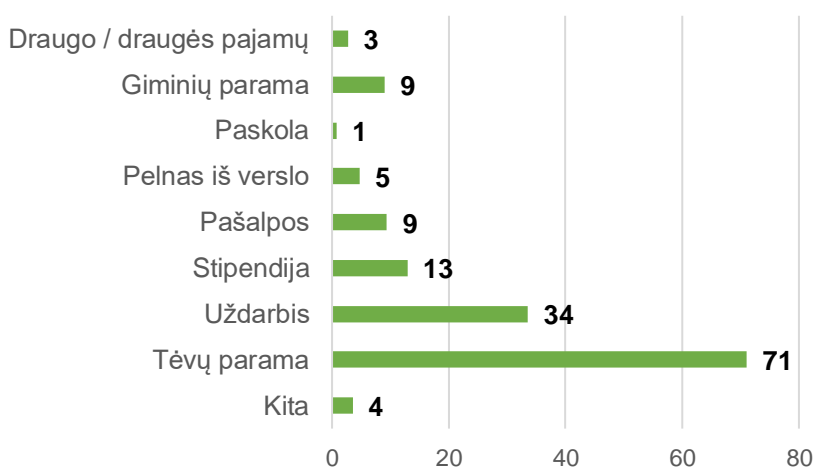
34 procentai apklaustųjų nurodė, kad gyvena bute, 63 procentai – name, dar 2 procentai – kambaryje. (žr. 38 pav.).

39 pav. Būsto nuosavybė (proc., N=259)

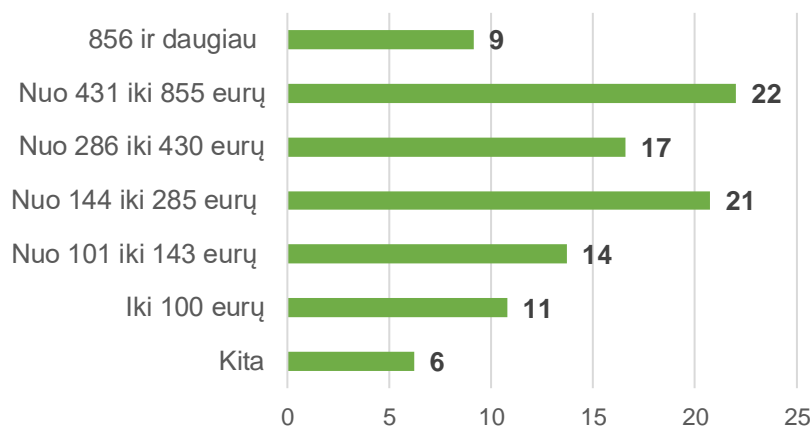
72 procentai jaunuolių gyvena jų tėvams priklausančiame būste, 5 procentai gyvena nuosavame būste. Po 3 procentus respondentų gyvena būste priklausančiame bendrai su sutuoktiniu, arba nuomojame būste. 11 procentų respondentų nurodė gyvenanys socialiniame būste. 2 procentai gyvena būste priklausančiame giminaičiams. Po 1 procentą respondentų gyvena būste priklausančiame bendrai su draugu/ drauge arba sutuoktinio tėvams priklausančiame būste. 1 procentas respondentų gyvena - draugui / draugei priklausančiame būste. 2 procentai respondentų į klausimą neatsakė (žr. 39 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę apklausos dalyviai nurodė, jog būstas priklauso seneliams, globėjams.

Materialinė padėtis apibūdinama trimis rodikliais. Pirmas – pajamų šaltiniai (respondentai galėjo pasirinkti visus Jiems tinkančius atsakymų variantus), antras – kiek vidutiniškai pajamų tenka vienam šeimos nariui, atskaičiavus mokesčius, trečias – paskolos turėjimas ar neturėjimas (respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus). Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

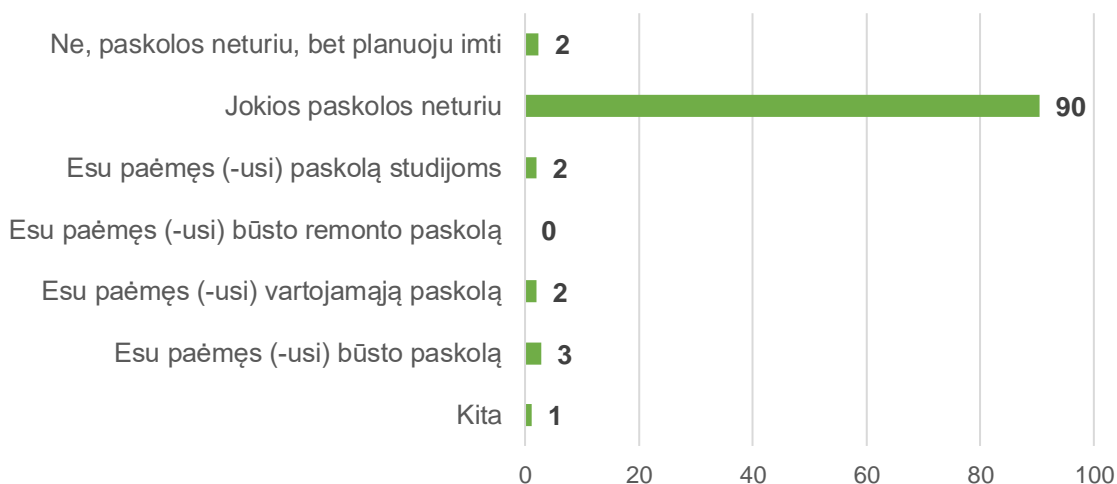
40 pav. Pajamų šaltiniai (proc., N=256)

Tėvų paramą, kaip pajamų šaltinį, nurodė 71 procentas jaunuolių, uždarbį – 34 procentai. 13 procentų nurodė stipendiją, dar 9 procentai nurodė gaunantys pašalpas. 9 procentai nurodė giminių paramą, 3 procentai nurodė draugo / draugės pajamas. 5 procentai nurodė pelną iš verslo, o 1 procentas nurodė paskolą (žr. 40 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė socialines išmokas, pinigines dovanas per šventes arba globėjų paramą.

41 pav. Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui (proc., N=241)

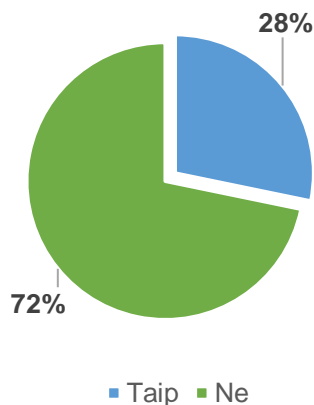
23 procentai respondentų nurodė, kad pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui svyruoja nuo 431 iki 855 eurų, 17 procentų - 286-430 eurų. 21 procentas respondentų nurodė - 144-285 eurų. Dar 11 procentų respondentų nurodė, kad vienam šeimos nariui tenkančios pajamos nesiekia 100 eurų. 14 procentų respondentų nurodė, kad pajamos tenkančios vienam šeimos nariui svyruoja nuo 101 iki 143 eurų. 9 procentai viršija 856 eurų. (žr. 41 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė nežinantys pajamų, tenkančių vienam šeimos nariui arba nenori atskleisti.

42 pav. Turimos paskolos (proc., N=251)

90 procentų jaunuolių neturi jokios paskolos ir neketina imti. 2 procentai apklaustųjų nurodė paskolos neturintys, bet planuojantys ją imti. 3 procentai respondentų nurodė turintys būsto paskolą. 2 procentai turi vartojamąją paskolą. Dar 2 procentai respondentų nurodė pasiėmę paskolą studijoms. (žr. 42 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog negalintys pasiimti paskolos.

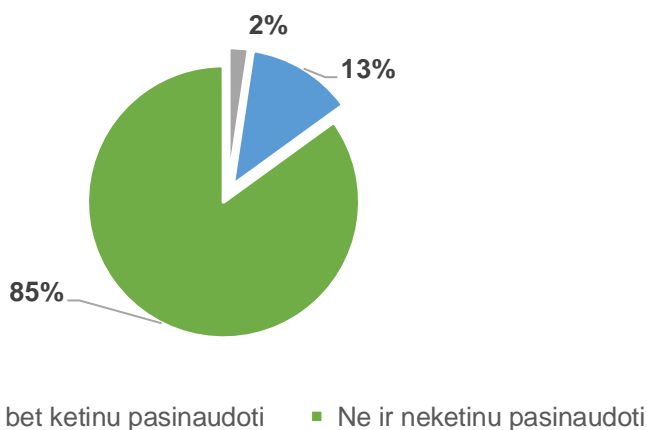
Susipažinimo su LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas dichotominiu klausimu – susipažinęs arba nesusipažinęs. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

43 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal susipažinimo LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=255)

Daugiau nei pusė (72 procentai) tyrimo dalyvių nurodė, kad nėra susipažinę su LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms, tuo tarpu apie ją žinantys teigė 28 procentai respondentų. (žr. 43 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad žinių apie pirmo būsto programą jaunoms šeimoms daugiau turi vyresnės jaunimo amžiaus grupės (24-29 m.) atstovai.

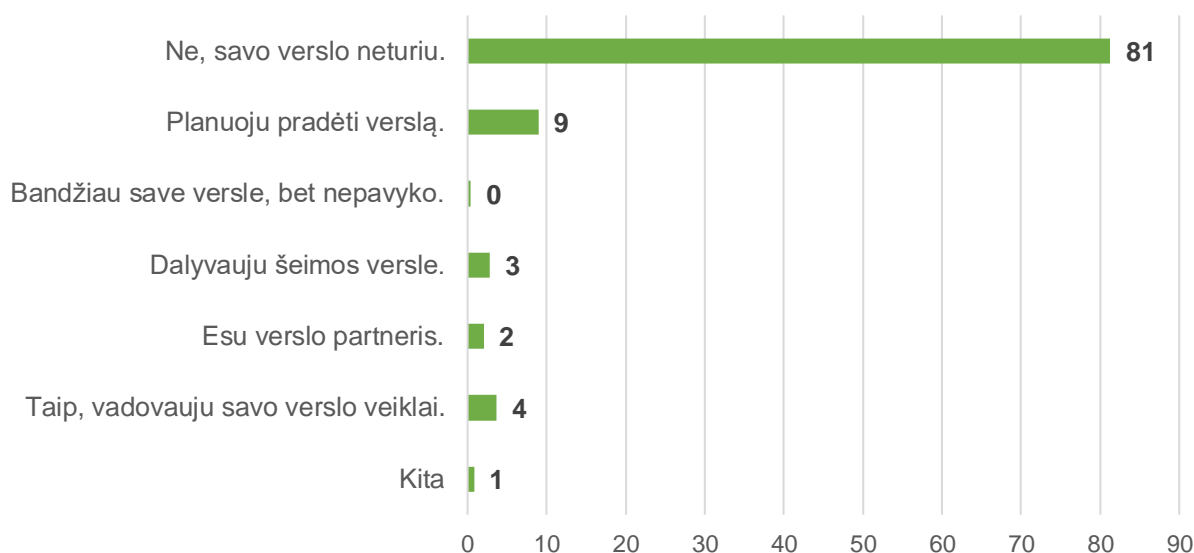
Pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas trijų rangų skale – taip, ne, bet ketinu pasinaudoti, ne ir neketinu pasinaudoti. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

44 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=253)

Dauguma apklaustųjų – 85 procentai, nėra pasinaudoję LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms ir neketina ja pasinaudoti. 13 procentų respondentų ketina programa pasinaudoti ateityje. 2 procentai jau pasinaudojo (žr. pav. 44).

Veršumo rodiklis – matuojamas klausimu apie nuosavo verslo turėjimą, dalyvavimą šeimos versle ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

45 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal veršumo rodiklį (proc., N=246)

Dauguma apklaustųjų (81 procentas) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslui vadovauja tik 4 procentai respondentų, dar 2 procentai yra verslo partneriais, o 9 procentai - planuoja pradėti verslą. Dar 3 procentai tyrimo dalyvių dalyvauja šeimos versle. (žr. 45 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad dažniau savo verslą pradėti planuoja 19-23 m. jaunimas.

Dalyvavimo jaunimo verslumą skatinančiose veiklose rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

46 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimą jaunimo verslumą skatinančiose veiklose (proc., N=251)

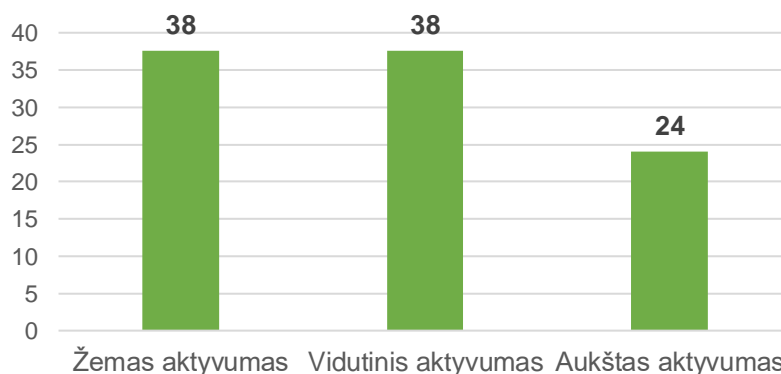
53 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. 36 procentai, atsakė, kad apie tokias veiklas yra girdėję, tačiau dalyvauti dar neteko. Tik 11 procentų respondentų yra dalyvavę šiose veiklose (žr. 46 pav.).

3.8. Dalyvavimas

Jaunimo dalyvavimas tyrimo rėmuose suprantamas ir vertinamas plačiąja prasme. Tai – politinis-pilietinis aktyvumas, kuris nusakomas ne tik dalyvavimu rinkimuose, bet ir domėjimusi politika, partijų ir politikų politine veikla, dalyvavimu pilietinėse, labdaros akcijose, dalyvavimu savanoriškoje ir nevyriausybinių organizacijų veikloje. Tyrime naudojami rodikliai, skirti pačių tiriamųjų politiniam-pilietiniam, pilietiniam-labdariniam ir visuomeniniam (savivaldoje) aktyvumui nustatyti, taip pat rodikliai, skirti išsiaiškinti jaunuolių aplinkos politinį, pilietinį, visuomeninį aktyvumą.

3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas

Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie dalyvavimą rinkimuose, domėjimąsi politinių partijų programomis, politikų veikla, dalyvavimą politinių partijų veikloje ir pan. Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 8: 0 reiškia visišką pasyvumą, o 8 reiškia didelį aktyvumą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 5) ir aukšto (nuo 6 iki 8) politinio-pilietinio aktyvumo.

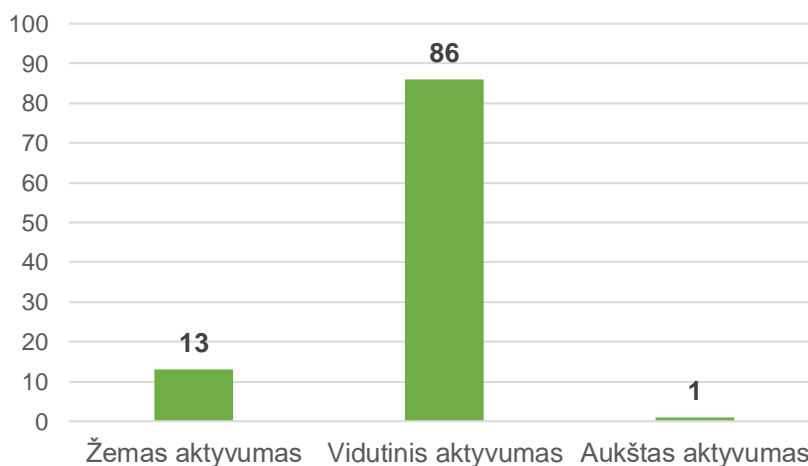

47 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=229)

Vidutinė politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmė – 1,87 žemo politinio pilietinio aktyvumo.

38 procentus Kupiškio rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. 38 procentų apklaustųjų politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – vidutinis, 24 procentai pasižymi aukštu politiniu-pilietiniu aktyvumu (žr. 47 pav.).

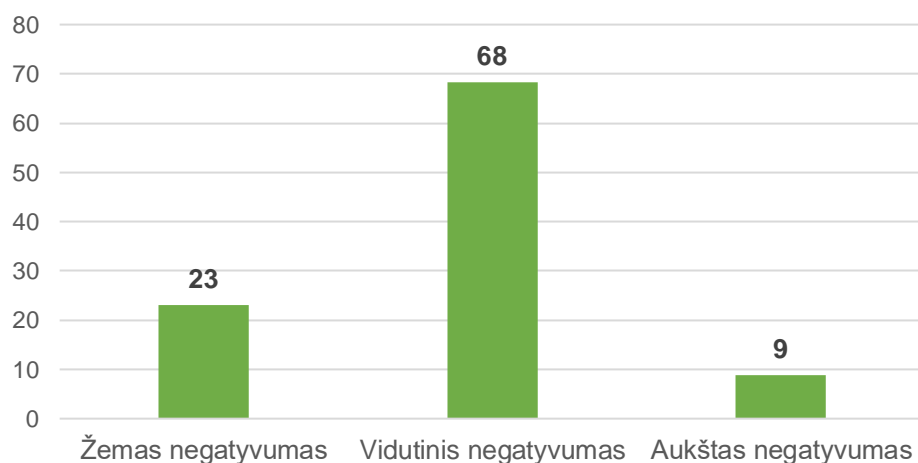
Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais apie politinio-pilietinio aktyvumo apraiškas jaunuolių supančių žmonių (tėvų, mokytojų, draugų) elgesyje, pokalbių temose. Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą aplinkos politinį-pilietinį aktyvumą, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aplinkos politinis-pilietinis aktyvumas, aukštesnis domėjimasis politika ir politiniais įvykiais. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 19 iki 24), vidutinio (nuo 12 iki 18) ir aukšto (nuo 6 iki 11) lygio.

48 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=378)

Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 16,56. Ji nurodo vidutinį aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo lygį Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje. Daugumos (86 procentai) respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra vidutiniškos, o 13 procentų – žemo lygio. Aukštas politinio-pilietinio aktyvumo lygis būdingas tik 1 procentui apklaustųjų. (žr. 48 pav.).

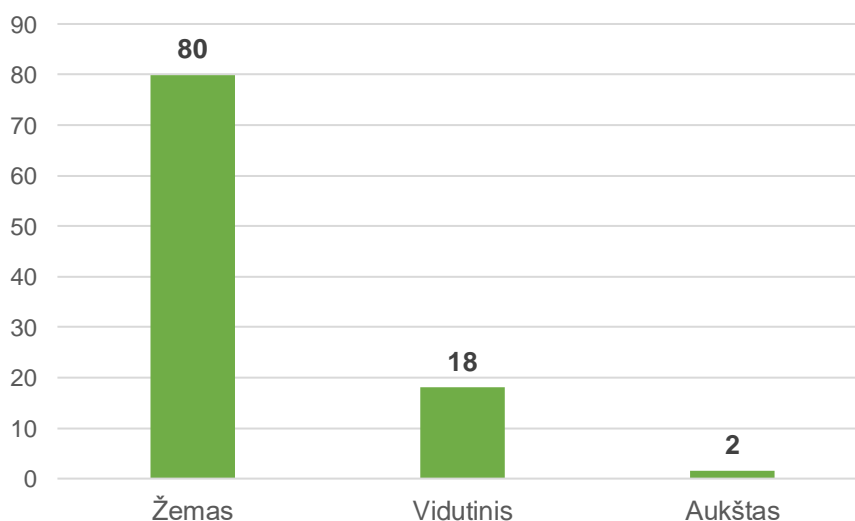
Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, tiriančiais nuostatas į politiką, politikus, partijas ir jų veiksmus, atspindi požiūrio į politiką negatyvumą. Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą požiūrio į politiką negatyvumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis požiūrio į politiką negatyvumo lygis ir atvirkščiai. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) negatyvumo lygis.

49 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal požiūrio į politiką negatyvumo rodiklį (proc., N=239)

Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 18,94. Šis rodiklis rodo žemą Kupiškio rajono savivaldybės jaunimo negatyvių nuostatų į politiką, politikus lygį. Daugumos jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra vidutiniškas (68 procentai), 9 procentai apklaustųjų – į politiką žiūri itin negatyviai. 23 procentus apklaustųjų galima priskirti prie turinčių teigiamas nuostatas į politiką. (žr. 49 pav.)

Pilietiškumo-labdaringumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, atspindinčiais pilietinio aktyvumo ir labdaringumo apraiškas, pvz., dalyvavimą ir aukojimą labdaros paramos renginiuose, dalyvavimą kaimynystės gyventojų susirinkimuose ir pan. Pilietiškumo-labdaringumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą pilietiškumo-labdaringumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis pilietiškumo-labdaringumo lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) pilietiškumo-labdaringumo lygis.

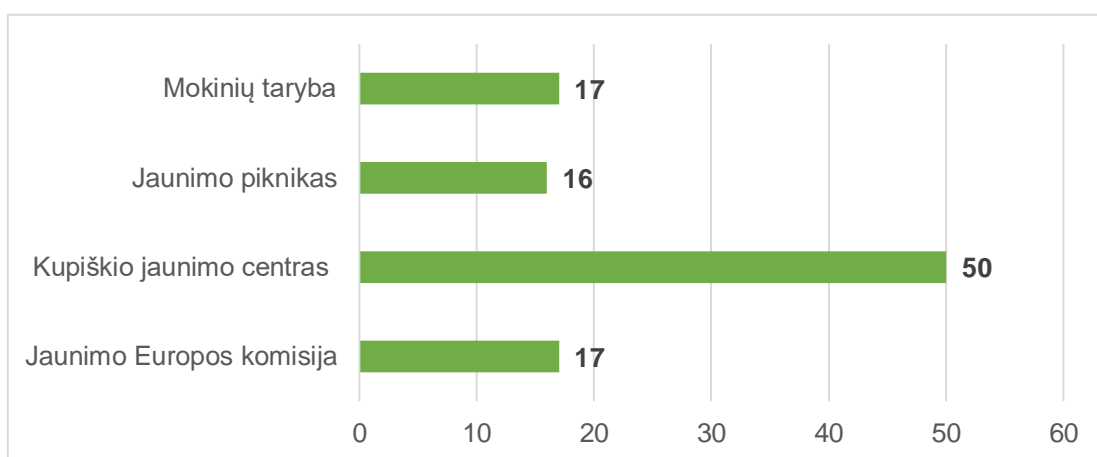

50 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pilietiškumo-labdaringumo rodiklį (proc., N=188)

Pilietiškumo-labdarungumo rodiklio vidutinė reikšmė – 20,43. Ši reikšmė žymi žemą pilietiškumo-labdarungumo lygį. 80 procentų apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdarungumo lygis, 18 procentų – vidutinis. 2 procentai respondentų priskiriami aukšto pilietiškumo-labdarungumo kategorijai.

(žr. 50 pav.).

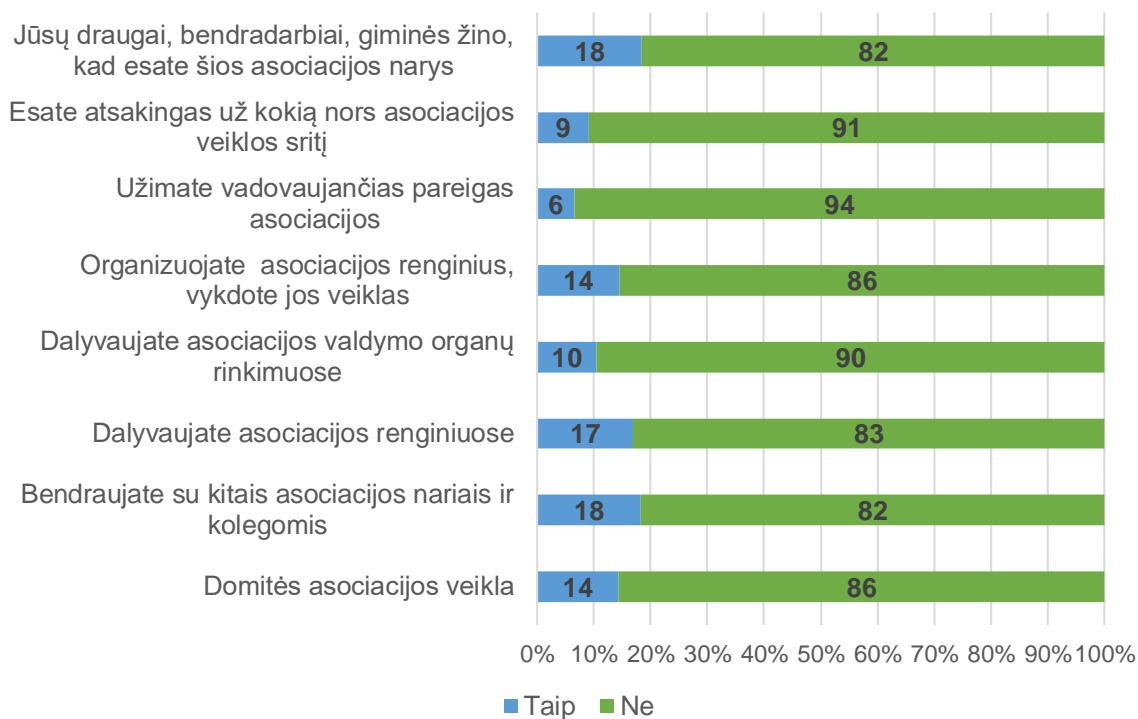
Narystės nevyriausybinėse organizacijose rodiklis - matuojamas klausimu apie narystę nevyriausybinėse organizacijose, prašoma nurodyti organizacijos, kurioje dalyvauja, pavadinimą. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

51 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal narystės nevyriausybinėse organizacijose rodiklį (proc., N=6)

50 procentų apklaustųjų lankosi Kupiškio jaunimo centre. 17 procentų dalyvauja mokinių taryboje bei Jaunimo Europos komisijoje. 16 proc. respondentų nurodė dalyvaujantys Jaunimo piknike (žr. 51 pav.).

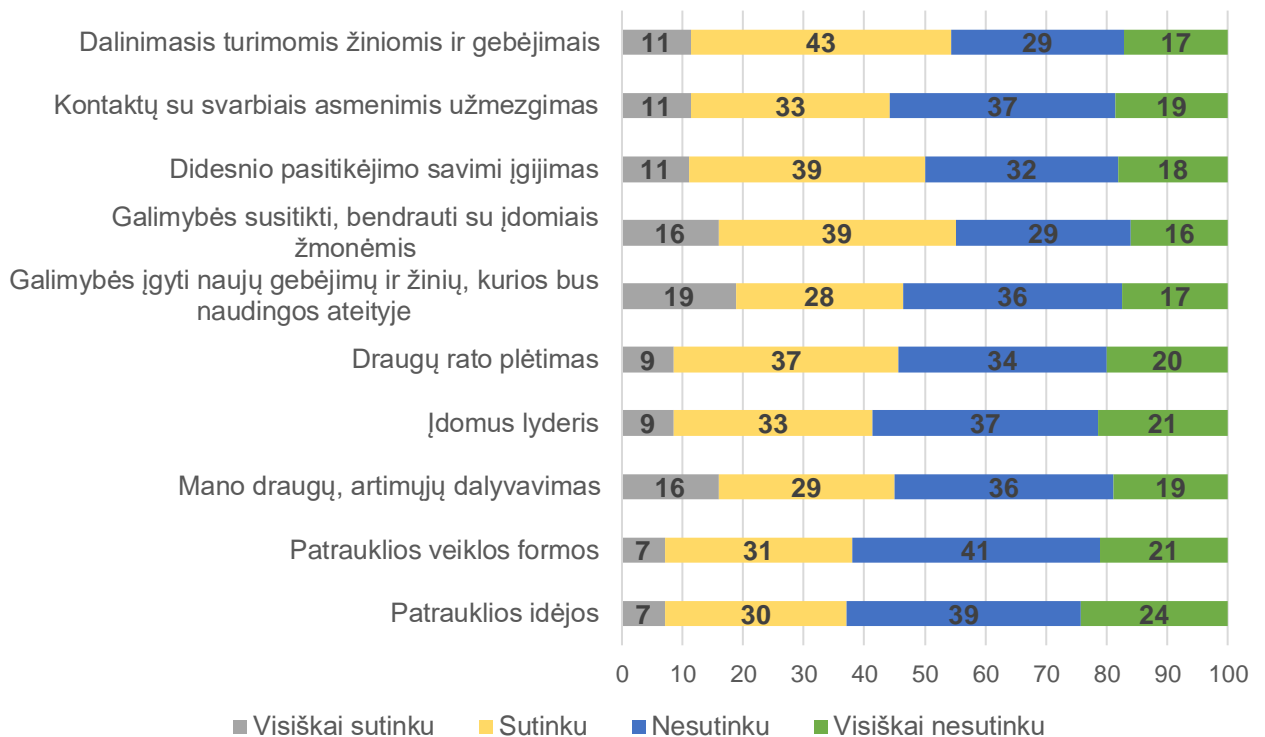
Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys – 8 teiginiai apie įvairius įsitraukimo į NVO veiklą būdus, atspindintys dalyvavimo / įsitraukimo / įsipareigojimo organizacijai lygmenis. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

52 pav. Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys (proc., N=77)

17 procentų respondentų nurodė, kad domisi dalyvauja asociacijos renginiuose. 18 procentų atsakiusių į šį klausimą nurodė, kad jų draugai, bendradarbiai, giminės žino apie jų narystę organizacijoje. 14 procentų nurodė, kad organizuoja asociacijos renginius ir vykdo jos veiklas. 18 procentų bendrauja su kitais organizacijos nariais bei kolegomis. 10 procentų respondentų dalyvauja asociacijos valdymo organų rinkimuose. 9 procentai apklaustųjų yra atsakingi už kokią nors organizacijos sritį, 6 procentai - užima vadovaujančias pareigas organizacijoje (žr. 52 pav.).

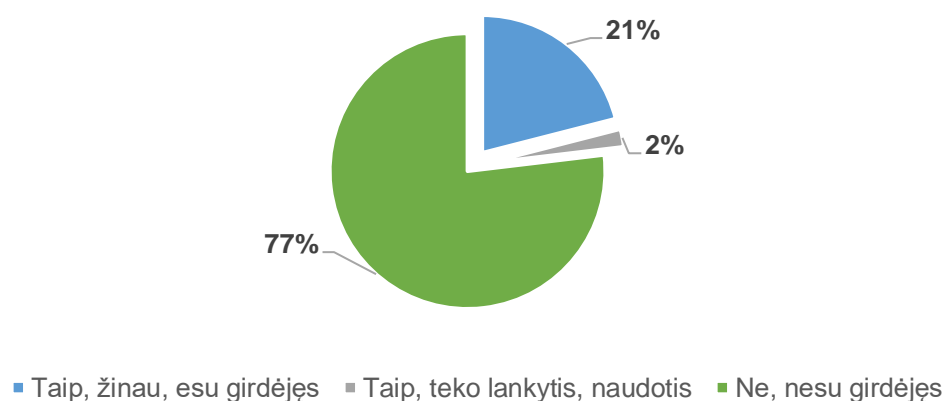
Dalyvavimo NVO motyvai – 10 motyvus apibūdinančių teiginių. Kiekvienas teiginys matuojamas 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

53 pav. Dalyvavimo NVO motyvai (proc., N=71)

Maždaug pusė apklaustųjų visiškai sutinka / sutinka su dauguma pateiktų teiginių. Tai rodo vidutinį motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje (žr. 53 pav.).

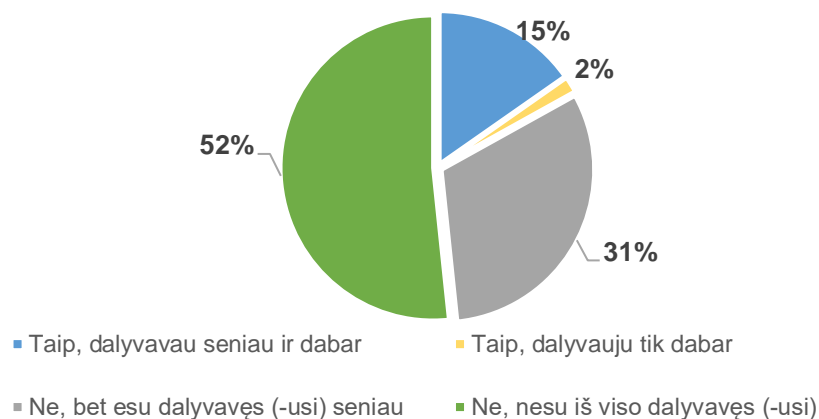
Portalo zinauviska.lt žinomumo rodiklis - matuojamas trijų rangų skale, taip, žinau, esu girdėjęs; taip, teko lankytis, naudotis; ne, nesu girdėjęs. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

54 pav. Naudojimasis jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt (proc., N=238)

77 procentai apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 21 procentas yra girdėjęs, o 2 - procentai lankėsi šiame portale. (žr. pav. 54).

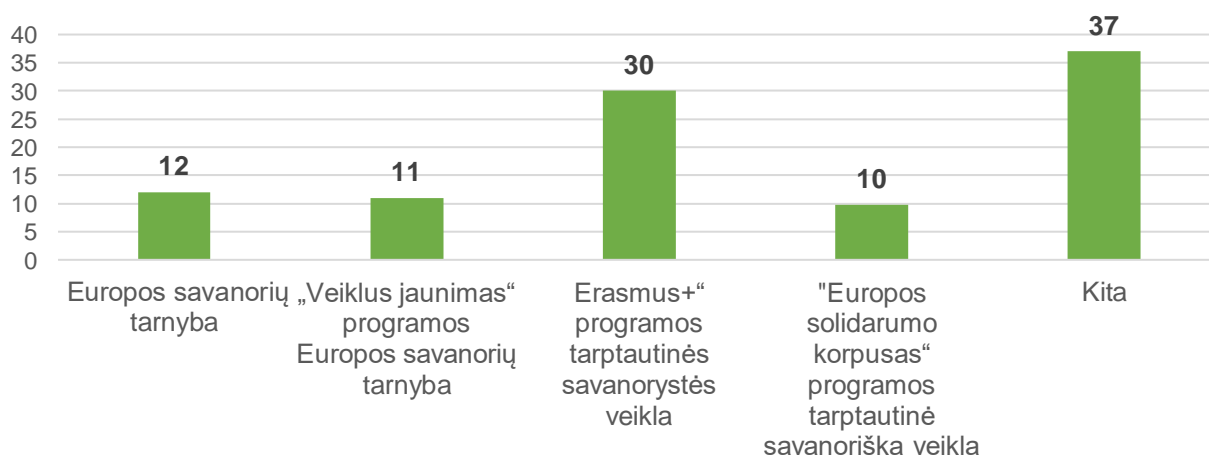
Dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklis – dalyvavimas savanoriškoje veikloje (be jokio piniginio atlygio, savo valia / noru pasirinktas ir vykdomas darbas, kuris nėra dirbamas šeimos nariams ar giminėms) per pastaruosius 6 mėnesius, matuojamas keturių rangų skale: dalyvavo seniau ir dabar; dalyvauja dabar; nedalyvauja, bet dalyvavo anksčiau; nedalyvauja ir nedalyvavo. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

55 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklį (proc., N=242)

52 procentai apklaustųjų savanoriškoje veikloje nedalyvauja. 31 procentas nedalyvauja šiuo metu, tačiau yra dalyvavęs seniau, tuo tarpu 15 procentų respondentų savanoriškoje veikloje dalyvavo ir seniau ir dabar. Dar 2 procentai savanoriškoje veikloje dalyvauja tik dabar. (žr. 55 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savanoriškoje veikloje dažniau dalyvauja politiškai-pilietiškai aktyvūs apklaustieji, gyvenantys politiškai-pilietiškai aktyvioje aplinkoje, aukšto politiško-labdarinumo lygio, gyvenantys aukšto pilietiškumo ir labdarinumo aplinkoje, teigiamai į politiką žiūrintys, ir nevyriausybinių organizacijų nariai.

Tarptautinės savanorystės galimybių žinomumo rodiklis - pateiktos keturios tarptautinės savanorystės galimybės, leidžiama pasirinkti visas žinomas. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

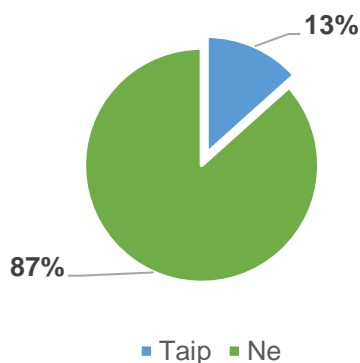
56 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tarptautinės savanorystės žinomumo rodiklį (proc., N=237)

Daugiausia respondentų (43 procentai) teigė girdėję apie Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės veiklas. 19 procentų tyrimo dalyvių yra susipažinę su „Veiklus jaunimas“ programos Europos savanorių tarnyba, taip pat 19 procentų apklaustųjų yra susipažinę su Europos savanorių tarnyba, o 10 procentų – su „Europos solidarumo korpusas“ programos tarptautine savanoriška veikla (žr. 56 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, kad tarptautinės savanorystės galimybių nežino.

Savanorystės trukmė - matuojama atsakant į klausimą, kiek dienų ar mėnesių truko ilgiausia respondentų savanorystė.

Tyrimo rezultatai rodo, kad vidutiniškai apklaustųjų savanorystė truko 4,3 dienos arba 33 mėnesius. Trumpiausia savanorystė truko 1 dieną arba 1 mėnesį, ilgiausia – 21 dieną arba 168 mėnesius. Tyrimo rezultatai rodo, kad dauguma apklaustųjų, pasirinkusių ilgesnę savanorystės trukmę, dalyvauja anksčiau minimose savanorystės programose ir atlieka savanorystę iki šiol.

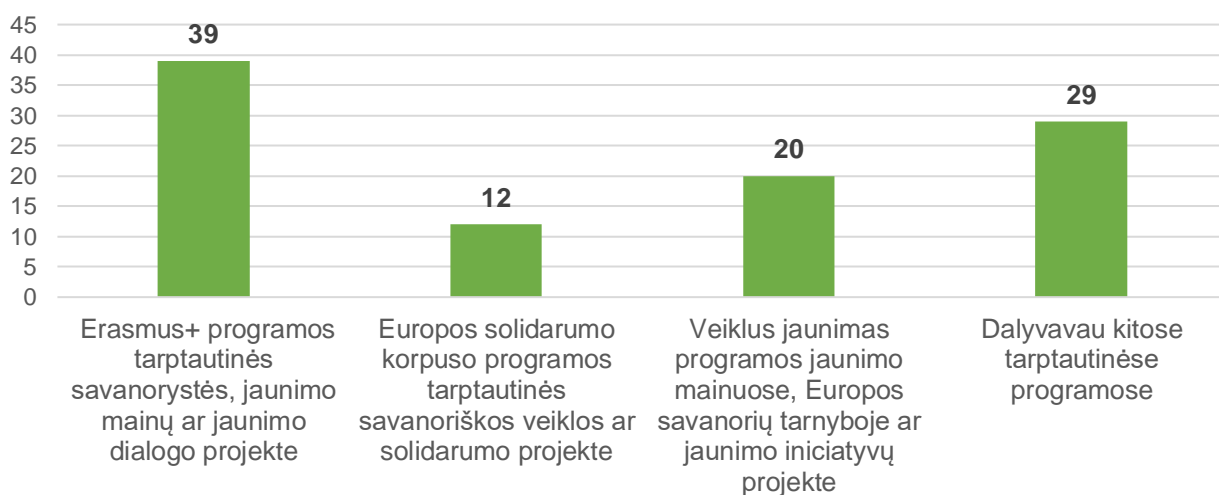
Priklausymo neformaliai grupei ar stiliui (pvz., reperiai, gotai, baikeriai, pankai, hipiai, skinheadai, etc.) rodiklis – matuojamas dichotomine skale – dalyvauja arba nedalyvauja. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

57 pav. Priklausymas neformaliai grupei ar stiliui (proc., N=172)

13 procentų apklaustųjų priskyrė save prie neformalių grupių, stiliaus atstovų. 87 procentai apklaustųjų savęs neformaliai stiliui ar grupei nepriskiria (žr. 57 pav.).

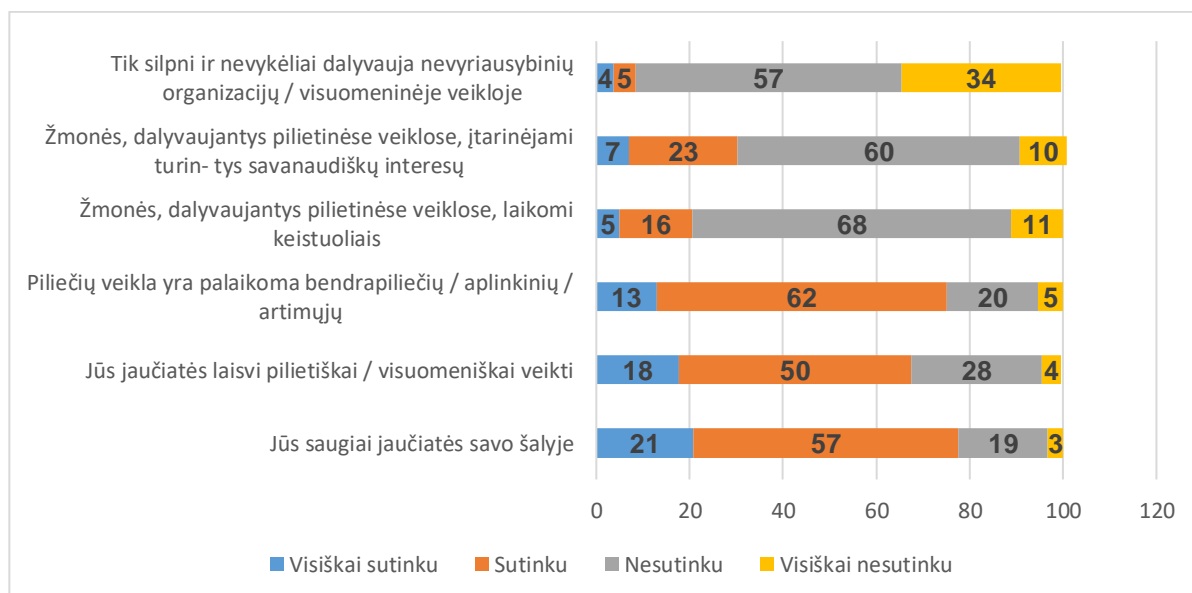
Dalyvavimo tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose rodiklis - pateiktos keturios neformaliojo ugdymo veiklos, leidžiama pasirinkti visas kuriose kada nors teko dalyvauti. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

58 pav. Dalyvavimas tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose, skirtose jaunimui (proc., N=46)

41 procentas, yra dalyvavę Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės, jaunimo mainų ar jaunimo dialogo projekte. 22 procentai yra dalyvavę Veiklus jaunimas programos jaunimo mainuose, Europos savanorių tarnyboje ar jaunimo iniciatyvų projekte. Dar 13 procentų atsakė, kad yra dalyvavę Europos solidarumo korpuso programos tarptautinės savanoriškos veiklos ar solidarumo projekte. 39 procentai respondentų teigė, jog yra dalyvavę kitose tarptautinėse programose. Tyrimas atskleidė, kad respondantai aktyviai renkasi tarptautinės savanorystės programas, o ypač Erasmus+ programos veiklas (žr. 58 pav.).

Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu – 6 teiginiai apie nuostatas, matuojami 4 rangų skale. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

59 pav. Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu (proc., N=245)

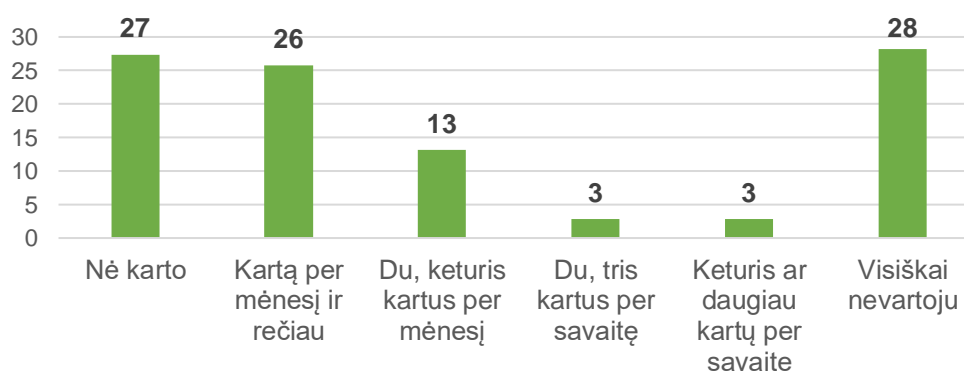
Dauguma apklaustųjų jaučiasi saugiai savo šalyje (78 procentai), mano, kad piliečių veikla yra palaikoma bendrapiliečių, aplinkinių, artimųjų (75 procentai) ir jaučiasi laisvi pilietiškai/ visuomeniškai veikti (68 procentai). 30 procentų respondentų mano, jog žmonės, dalyvaujantys

pilietinėse veiklose, įtarinėjami turintys savanaudiškų interesų, 21 procentas manymu, tokie žmonės laikomi keistuoliais. 9 procentai tiriamųjų mano, kad tik silpni ir nevykėliai dalyvauja nevyriausybinių organizacijų / visuomeninėje veikloje (žr. 59 pav.).

5.9. Įpročiai

Šioje tyrimo dalyje vertinamas jaunimo alkoholio vartojimo dažnumas, priklausomybė nuo alkoholio, santykis su narkotikų vartojimu, rūkymo, interneto vartojimo įpročiai, migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo dažnumas, fizinio aktyvumo įpročiai.

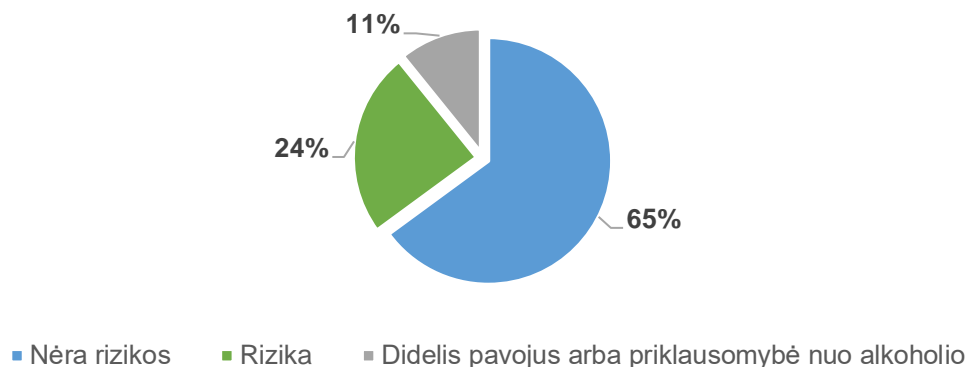
Alkoholio vartojimo rodiklis – matuojamas alkoholio vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

60 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal alkoholio vartojimo rodiklį (proc., N=252)

Per paskutinius šešis mėnesius 26 procentai jaunuolių alkoholį vartojo kartą per mėnesį ar rečiau, 13 procentų – du, keturis kartus per mėnesį. 3 procentai tai darė dažniau. 27 procentai apklaustųjų per paskutinius šešis mėnesius alkoholio nevartojo, o 28 procentai apklaustųjų teigė alkoholio nevartojantys visiškai. (žr. 60 pav.). Alkoholį dažniau nurodė vartojantys 19-23 m. amžiaus grupės vaikinai ir merginos, tačiau būtina pabrėžti, kad net 33,68 procentai 14-18 m. jaunuolių prisipažino vartoję alkoholį per pastaruosius 6 mėnesius.

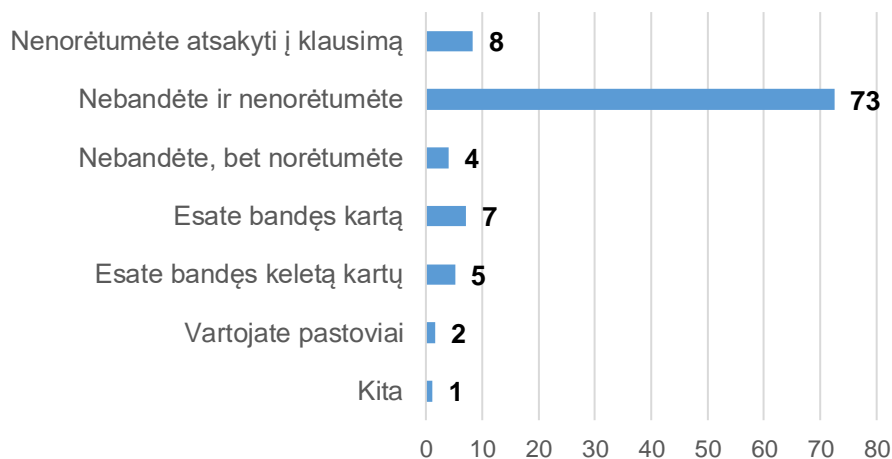
Priklausomybės nuo alkoholio rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 dichotominiais teiginiais, apie alkoholio vartojimo įpročius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 5. 5 rodo priklausomybę nuo alkoholio. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: nėra rizikos (0 balų), rizika (nuo 1 iki 2) ir didelis pavojus arba priklausomybė nuo alkoholio (nuo 3 iki 5).

61 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal priklausomybės nuo alkoholio rodiklį (proc., N=231)

Priklausomybės nuo alkoholio rodiklio vidutinė reikšmė – 0,75. Tai rodo jog nėra priklausomybės nuo alkoholio rizikos. 65 procentai apklaustųjų šiuo metu neturi jokios priklausomybės nuo alkoholio. 24 procentai patenka į rizikos grupę, 11 procentų jau turi priklausomybę nuo alkoholio arba didelį pavojų jai atsirasti (žr. 61 pav.). Tyrimo duomenys rodo, jog didelis pavojus arba priklausomybė nuo alkoholio dažniau būdinga 19-23 m. amžiaus jaunuolių grupėje.

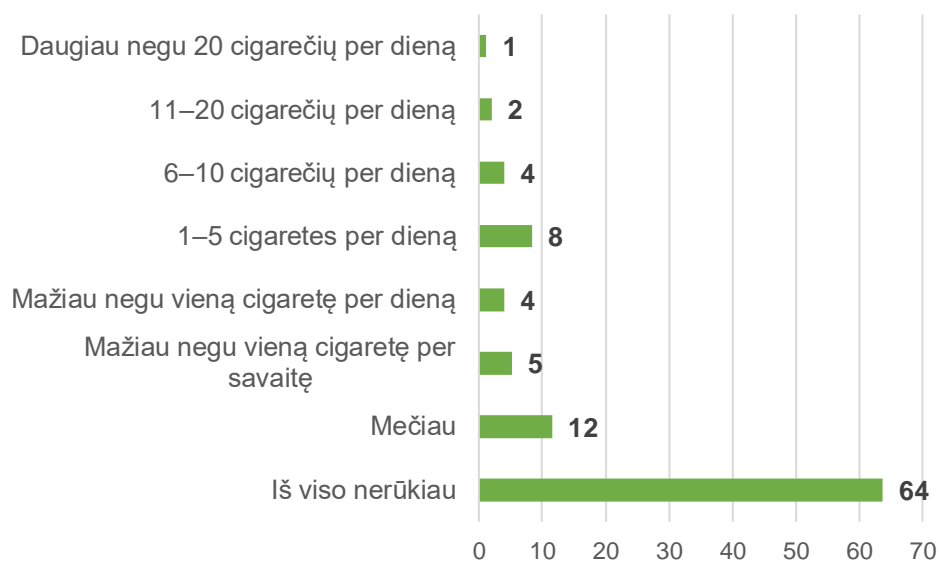
Santykis su narkotikų vartojimu – siekiama išsiaiškinti, ar vartoja narkotikus, kaip dažnai vartoja, ar vartoja nuolat. Matuojama šešių rangų skale, kintančia nuo „vartuju nuolat“ iki „nenoriu atsakyti“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

62 pav. Santykis su narkotikų vartojimu (proc., N=251)

73 procentai tiriamųjų nėra vartoję ir nenorėtų pabandyti narkotikų. 7 procentai respondentų yra bandę kartą. 5 procentai yra bandę keletą kartų. 4 procentai apklaustųjų nėra bandę, bet norėtų pabandyti, 2 procentai - vartoja pastoviai. 8 procentai nurodė nenorintys atsakyti į klausimą (žr. 62 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, kad priešišškai žiūri į narkotikų vartojimą, arba nepritaria, kad marihuana yra narkotikas. Dažniau vartoja, yra bandę ar norėtų pabandyti nurodė 19-23 m. amžiaus grupei priklausantys jaunuoliai.

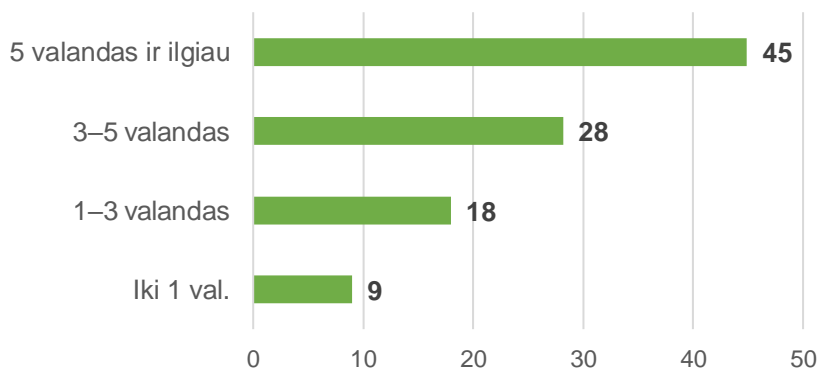
Rūkymo įpročių rodiklis – matuojamas rūkymo per paskutines 30 dienų dažnumo 8 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada nerūkiu“ iki surūkau „daugiau negu 20 cigarečių per dieną“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

63 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal rūkymo įpročių rodiklį (proc., N=251)

76 procentai Kupiškio rajono savivaldybės jaunuolių neturi rūkymo įpročių (niekada neturėjo arba jų atsikratė). 8 procentai respondentų pripažino, kad surūko 1-5 cigaretes per dieną. 5 procentai surūko mažiau negu vieną cigaretę per savaitę. 4 procentai atsakiusių surūko 6-10 cigarečių per dieną. 1 procentas - daugiau nei 20 cigarečių per dieną. 4 procentai apklaustųjų surūko mažiau nei vieną cigaretę per dieną. 2 procentai apklaustųjų surūko 11-20 cigarečių per dieną. (žr. 63 pav.). Tyrimo duomenys rodo, kad apie 24 procentai apklaustų jaunuolių turi rūkymo įpročių. Tyrimo rezultatai rodo, kad dažniau rūkymo įpročių turi 19 - 23 metų jaunimo amžiaus grupei priklausantys apklaustieji. Turintys rūkymo įpročių taip pat prisipažino 17,34 procentų jauniausiai amžiaus grupei 14-18 m. priklausančių jaunuolių.

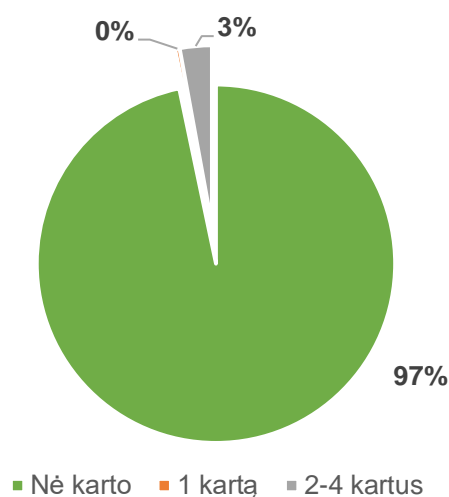
Interneto naudojimo įpročiai – kiek vidutiniškai laiko per dieną praleidžiama internete rodiklis matuojamas 4 rangų skale nuo „iki 1 val.“ iki „5 valandas ir ilgiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

64 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal interneto naudojimo trukmę val. per dieną (proc., N=245)

Dažniausiai internetu naudojama 5 valandas ir ilgiau (45 procentai respondentų). 3-5 valandas internetu naudojasi 28 procentai apklaustųjų, 1-3 valandas – 18 procentų respondentų. Iki 1 valandos internetu naudojasi tik 9 procentai jaunuolių. (žr. 64 pav.).

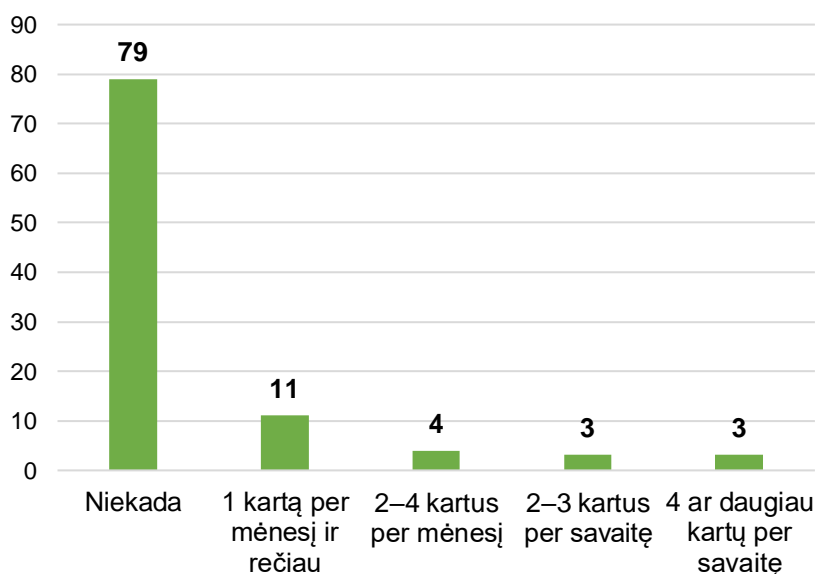
Pasinaudojimo greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis rodiklis – kaip dažnai per paskutinius 6 šėsis mėnesius naudojotės greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis, matuojamas 3 rangų skale, kuri kinta nuo „nė karto“ iki „2-4 kartus“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

65 pav. Greitųjų kreditų bendrovių paslaugų vartojimo rodiklis (proc., N=243)

Dauguma (97 procentai) respondentų teigė, jog nė karto nėra naudojėsi greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis. 3 procentai - 2-4 kartus per pastaruosius 6 mėnesius. (žr. 65 pav.). Tyrimo rezultatai atskleidė, jog jauni žmonės nėra linkę naudotis greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis.

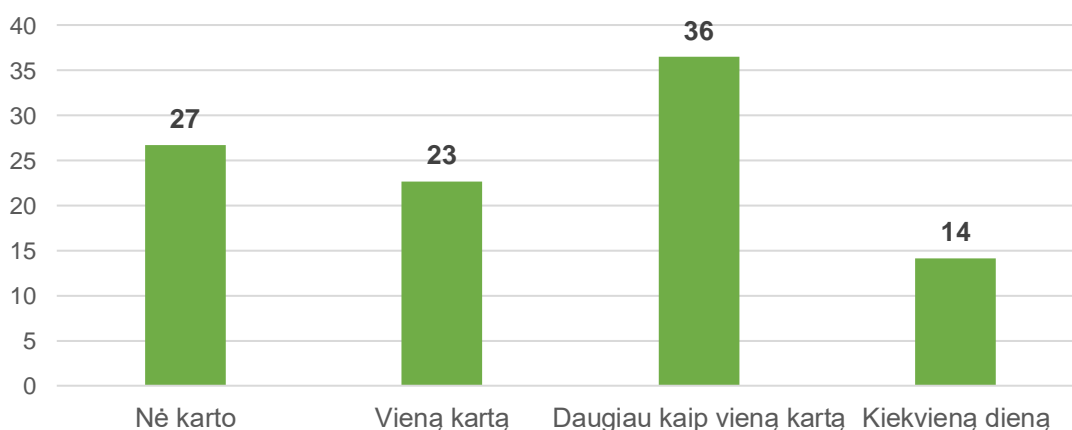
Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis – matuojamas migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo per paskutinius šėsis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

66 pav. Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis (proc., N=251)

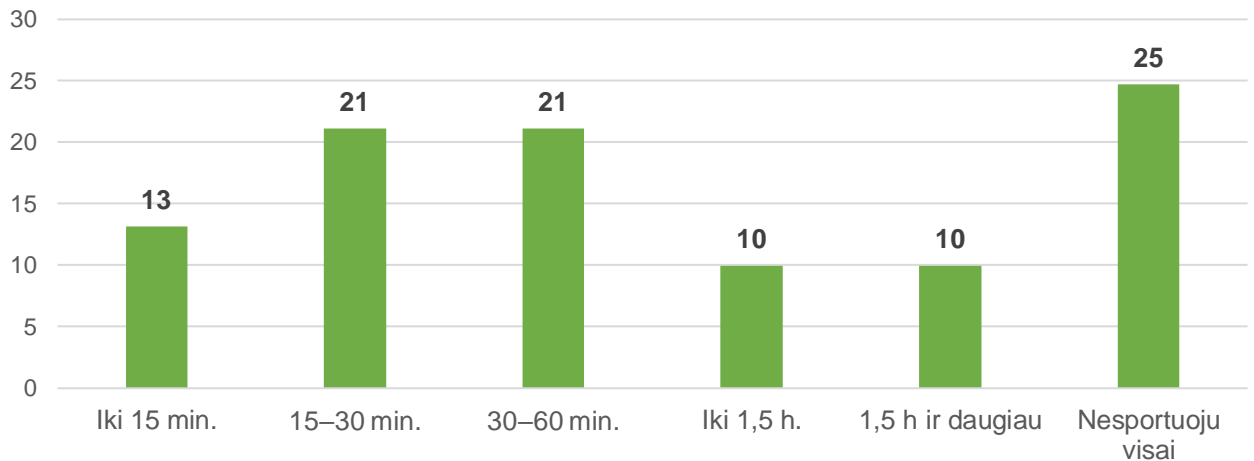
Didžioji dauguma respondentų per paskutinius šešis mėnesius nevartojo jokių migdomųjų, raminamųjų vaistų (79 procentai). 11 procentų respondentų vartojo 1 kartą per mėnesį ar rečiau. 4 procentai per pastaruosius šešis mėnesius migdomuosius arba raminamuosius vaistus vartojo 2–4 kartus per mėnesį. 6 procentai respondentų migdomuosius, raminamuosius vaistus vartojo 2 ir daugiau kartų per savaitę. (žr. 66 pav.).

Fizinis aktyvumas matuojamas dviem rodikliais. Pirmas – kiek kartų per savaitę sportuoja, matuojamas keturių rangų skale nuo „niekada“ iki „kiekvieną dieną“. Antras – kiek vidutiniškai laiko vienu kartu sportuoja, šešių rangų skale nuo „nesportuoju“ iki „1,5 val. ir daugiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

67 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą kartais per savaitę (proc., N=247)

36 procentai respondentų sportuoja kelis kartus per savaitę. 23 procentai apklaustųjų sportuoja kartą per savaitę. 14 procentų tyrimo dalyvių sportuoja kiekvieną dieną, o 27 procentai – visai nesportuoja. (žr. 67 pav.). Kasdien dažniausiai sportuoja 24 – 29 m. amžiaus jaunimo grupės nariai. Šiai amžiaus grupei priklauso ir visai nesportuojantys jaunuoliai.

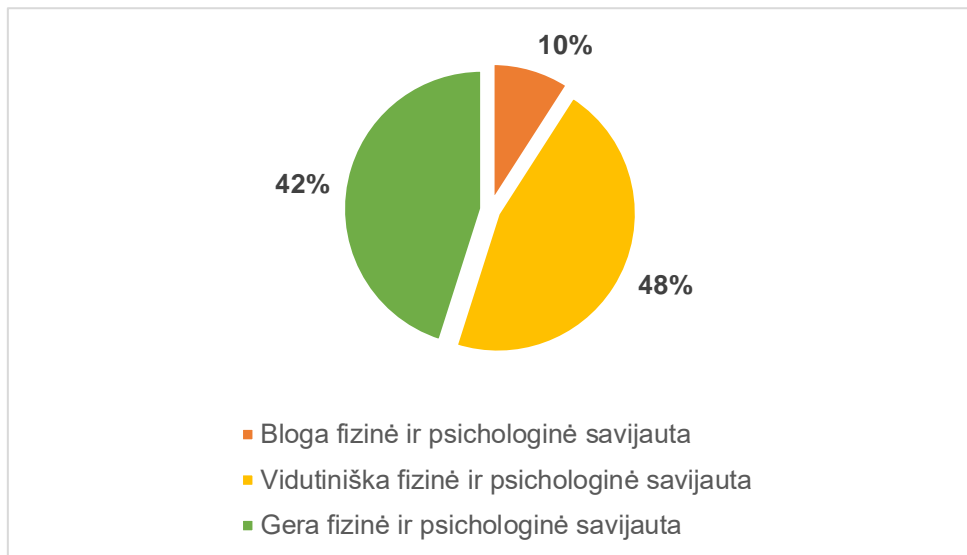
68 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą laiko trukme per dieną (proc., N=251)

Sportavimui per dieną skiriama trukmė yra įvairi: 21 procentas respondentų sportui skiria 30–60 min. per dieną, 21 procentas apklaustųjų tam skiria 15–30 min. 10 procentų respondentų sportui skiria iki 1,5 val. taip pat 10 procentų sportuoja - 1,5 val. ir daugiau per dieną. 13 procentų respondentų sportui skiria iki 15 min. per dieną, o 25 procentai nesportuoja visai. (žr. 68 pav.).

3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta

Šios grupės rodiklius sudaro psichologinės ir fizinės savijautos rodikliai: psichologinė ir fizinė savijauta, sveikatos būklė, socialinis palaikymas, nemokamos pagalbos teikėjų žinojimas.

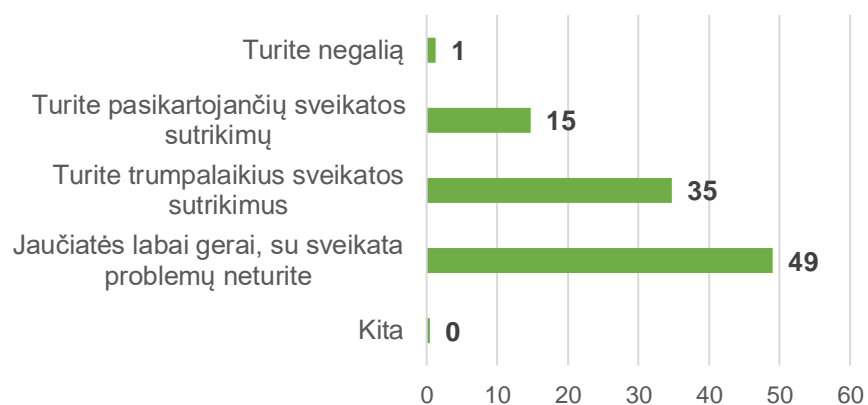
Psichologinės ir fizinės savijautos rodiklis – tai suminis rodiklis, kurį sudaro 12 indikatorių apie emocinius, psichologinius nusiskundimus, patiriamus skausmus ar fizinius nusiskundimus. Kiekvienas indikatorius matuojamas 4 rangų skale, tiriamųjų prašoma nurodyti, kaip dažnai per pastarąjį mėnesį juos kankino nerimas, nemiga, liūdesys ir pan., jiems skaudėjo arba teko vartoti vaistus. Suminio psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmės kinta nuo 12 iki 48: 12 reiškia blogą / silpną, o 48 – gerą fizinę savijautą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo geresnė fizinė savijauta. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: bloga (nuo 12 iki 23), vidutiniška (nuo 24 iki 36) ir gera (nuo 37 iki 48) psichologinė ir fizinė savijauta.

69 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal psichologinės ir fizinės savijautos rodiklį (proc., N=275)

Vidutinė psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmė – 33,84. Šis rodiklis rodo vidutinišką psichologinės ir fizinės savijautos lygį. 42 procentai tiriamųjų pasižymi gera fizine savijauta. Dar 48 procentams nustatytas vidutiniškos savijautos rodiklis. 10 procentų apklaustųjų būdinga bloga savijauta (žr. 69 pav.). Prastesne psichologine ir fizine savijauta pasižymintys jaunuoliai nurodo, kad dažnai jautėsi sudirgę ar nervingi, jautė nerimą, jautėsi blogos nuotaikos ar jautėsi liūdni.

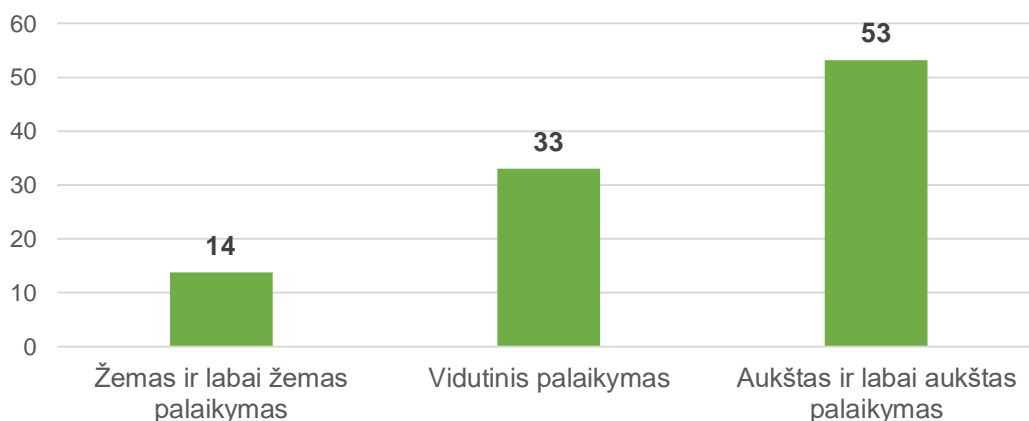
Sveikatos būklės subjektyvus rodiklis matuojamas 4 rangų skale, kuri kinta nuo „jaučiatės labai gerai, su sveikata problemų neturite“ iki „turite negalią“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

70 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sveikatos būklės subjektyvų rodiklį (proc., N=245)

49 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 35 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai, 15 procentų – pasikartojantys sveikatos sutrikimai, 1 procentas apklaustųjų turi negalią. (žr. 70 pav.).

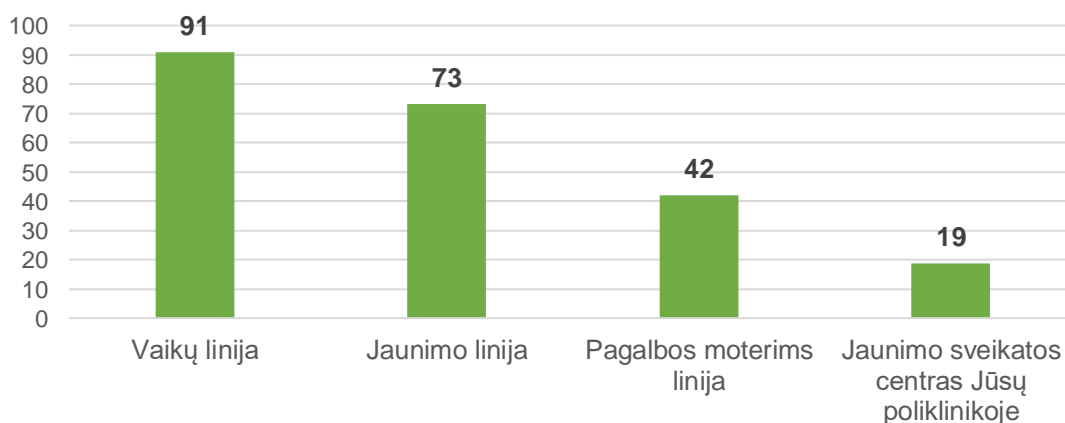
Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikras palaikymą išreiškiančias patirtis iš šeimos narių, kurie rodo, kad tiriamasis gyvena jį palaikančioje, pripažįstančioje, mylinčioje ir vertinančioje namų aplinkoje. Kiekvienas indikatorius vertinamas trijų rangų skale, tiriamieji prašomi nurodyti, kaip dažnai per paskutines 30 dienų jų šeimos nariai (globos namų darbuotojai) išvardytais būdais išreiškė palaikymą. Suminio socialinio palaikymo šeimoje rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia socialinio palaikymo šeimoje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą socialinį palaikymą šeimoje, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš šeimos narių. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas ir labai žemas (nuo 7 iki 12), vidutinis (nuo 13 iki 17) ir aukštas ar labai aukštas (nuo 18 iki 21) socialinis palaikymas šeimoje.

71 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimos narių socialinio palaikymo rodiklį (proc., N=248)

Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 17,08. t. y. vidutinis šeimos narių / globėjų palaikymo rodiklis. Grupei, pasižyminčiai aukštu / labai aukštu šeimos narių socialinio palaikymo lygiu, priskirtini 53 procentai apklaustųjų, vidutinio palaikymo lygio grupei – 33 procentai, žemo ir labai žemo palaikymo – 14 procentų respondentų (žr. 71 pav.). Žemiausio šeimos narių socialinio palaikymo sulaukia 19-23 m. amžiaus jaunuoliai.

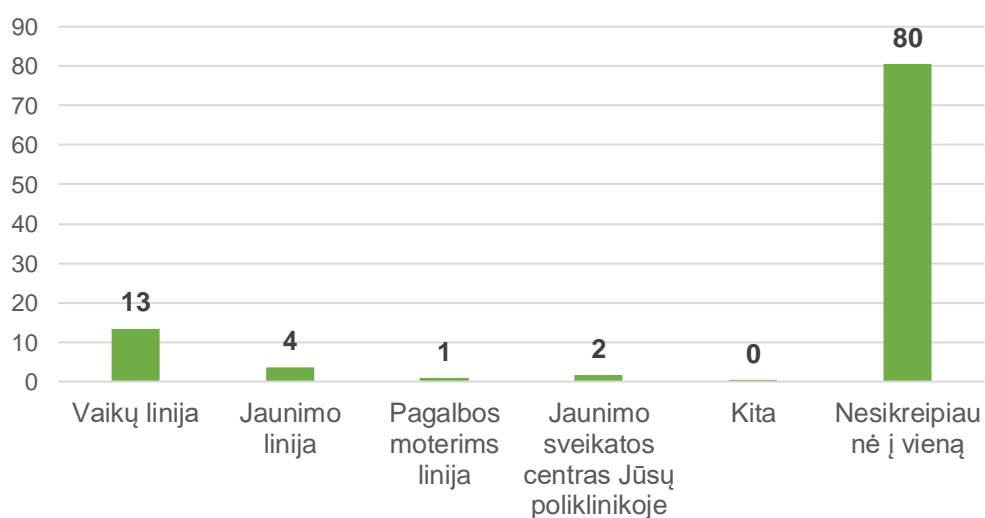
Nemokamus pagalbos teikėjų žinojimo rodiklis - pateikti keturi nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus žinomus. Pateikiamas atsakymų pasiskirstymas pagal pasirinktus variantus.

72 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nemokamų pagalbos teikėjų žinojimo rodiklį (N=240)

Labiausiai žinomas nemokamos pagalbos teikėjas – Vaikų linija, ją žino 91 procentas respondentų. 73 procentai apklaustųjų teigė žinantys Jaunimo liniją, 42 procentai – Pagalbos moterims liniją, dar 19 procentų – Jaunimo sveikatos centrą poliklinikoje. (žr. 72 pav.).

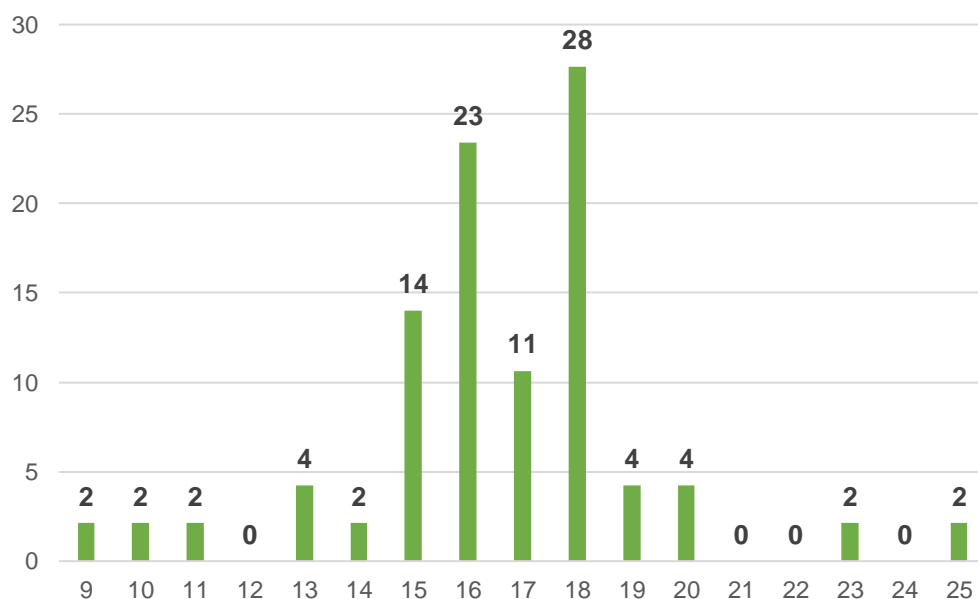
Naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklis- pateikti penki nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus, į kuriuos teko bent kartą kreiptis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

73 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklį (N=246)

Dauguma (80 procentų) respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš išvardintų nemokamos pagalbos teikėjų. 13 procentų yra kreipęsi į Vaikų liniją, 4 procentai kreipėsi į Jaunimo liniją, 2 procentai - į Jaunimo sveikatos centrą jų poliklinikoje, dar 1 procentas - į Pagalbos moterims liniją (žr. 73 pav.).

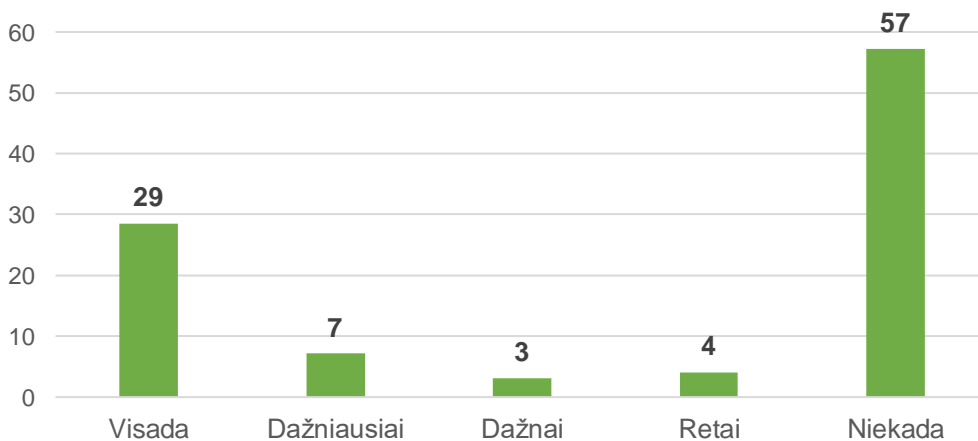
Pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklis – metai, kada turėjo pirmus lytinius santykius, atsakoma, jei tokius turėjo. Pateikiamas pirmų lytinių santykių amžiaus vidurkis bei pasiskirstymas pagal metus, kada turėjo pirmuosius lytinius santykius.

74 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklį (proc., N=109)

Lytinių santykių turėję nurodė 17,74 procentai respondentų. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 17 metų. Dauguma respondentų lytinį gyvenimą pradėjo 15 – 18 metų (76 procentai). 14 metų ir jaunesni lytinius santykius pradėjo 12 procentų respondentų. 12 procentų respondentų lytinius santykius pradėjo būdami 19 - ikos ir vyresni (žr. 74 pav.).

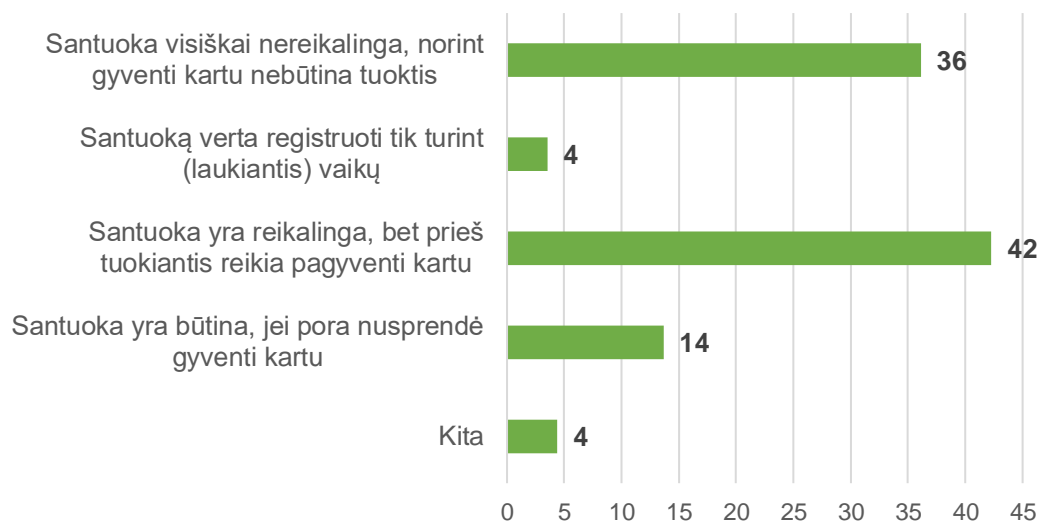
Naudojimas kontracetinėmis priemonėmis lytinių santykių metu matuojamas 5 rangų skale pagal dažnumą, nuo „visada“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

75 pav. Naudojimas kontracetinėmis priemonėmis lytinių santykių metu (proc., N=98)

57 procentai apklausos dalyvių nurodė nesinaudojantys kontracetinėmis priemonėmis. 29 procentai respondentų kontracetinėmis priemonėmis lytinių santykių metu naudojami visada, 7 procentai – dažniausiai. 3 procentai apklaustųjų respondentų nurodė kontracetines priemones naudojančius dažnai ir 4 procentai retai (žr. 75 pav.).

Nuostatos santuokos atžvilgiu pateikiami keturi teiginiai apie tai, kada ir kodėl reiktų susituokti. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

76 pav. Nuostatos santuokos atžvilgiu (proc., N=227)

42 procentai Kupiškio rajono savivaldybės jaunuolių linkę manyti, kad santuoka yra reikalinga, bet prieš tuokiantis reikia pagyventi kartu, 36 procentai respondentų mano, kad norint gyventi kartu, santuoka visiškai nereikalinga. 14 procentų apklaustųjų mano, kad norint gyventi kartu santuoka yra būtina. 4 procentai tyrimo dalyvių laikosi nuomonės, kad santuoka reikalinga tik turint (laukiantis) vaikų. (žr. 76 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, kad santuoka yra žmonių apsisprendimo reikalas, santuoka reikalinga norint teisiškai registruoti savo santykius arba santuoka turi būti iš meilės

IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šioje dalyje pateikiamos tyrimo rezultatus apibendrinančios išvados pagal atskiras tyrimo sritis: mokykla, studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, kaimynystė, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas, įpročiai, psichologinė ir fizinė savijauta, lytinė elgsena ir šeimos planavimas.

Daugiau nei pusė – 54 procentai, moksleivių geba gerai arba labai gerai kontroliuoti įvykius bei spręsti mokykloje kylančias problemas. Šiuos gebėjimus didele dalimi lemia jaunuolių psichologinė savijauta mokykloje – geresnės psichologinės savijautos jaunuoliai labiau pasitiki savimi, geriau jaučiasi mokykloje ir sėkmingiau valdo kylančias situacijas bei lengviau sprendžia problemas. Pažymėtina, kad dauguma moksleivių neturi lankomumo problemos (78 procentai), 90 procentų mokosi saugioje aplinkoje. Net 19 procentų apklaustų moksleivių turi aukščiausią pažymių vidurkį (8,51 -10), 41 procentas – 7,51 - 8,5. 30 procentų apklaustų moksleivių domisi būsima profesija, dar 61 procentas respondentų būsima profesija domisi vidutiniškai. Tyrimo rezultatai rodo, kad didžiosios daugumos respondentų (70 procentų) įsitraukimo į mokinių savivaldą aktyvumo lygis yra vidutinis.

Rekomenduojama parengti savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukiant interaktyvias neformalaus užimtumo didinimo priemones ir veiklas, kurios skatintų moksleivius domėtis studijų galimybėmis bei būsima profesija (pvz. organizuoti leidžiančius pažinti profesijas protmūšius gyvai ir online), stengtis sudaryti kuo palankesnes sąlygas moksleiviams naudotis mokyklos patalpomis ne pamokų metu, taip stiprinant mokyklos bendruomeniškumą bei gerinant psichologinę aplinką mokykloje.

59 procentai studentų sąmoningai rinkosi ir stipriai domėjosi būsिमomis studijomis. Studijų pasirinkimo rodiklio reikšmė yra vidutinė ir rodo vidutinišką domėjimąsi studijų pasirinkimu. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijas toje pačioje srityje Lietuvoje rinkęsi tęsti 75 procentai jaunuolių, tuo tarpu kiti galimi pasirinkimai – tęsti studijas kitoje srityje Lietuvoje ar užsienyje arba toje pačioje srityje užsienyje – yra mažiau populiarūs. Aktyvumas studentų savivaldoje yra vidutinis. Šiai grupei priklauso 64 procentai apklaustųjų. Tuo tarpu aukšu aktyvumo lygiu studentų savivaldoje pasižymi tik 7 procentai respondentų.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti priemones, skatinančias studijuojančius jaunuolius aktyviau dalyvauti nevyriausybinų organizacijų veiklose, taip pat priemones, stiprinančias nevyriausybines organizacijas, buriančias studijuojančius, t. y. vyresnės amžiaus grupės jaunuolius, kuriose jie galėtų keistis patirtimi tarpusavyje bei dalintis patirtimi su mokyklinio amžiaus savivaldybės jaunimu (pvz. kuriant mokinių savivaldos alumni grupes socialiniuose tinkluose, bendradarbiaujant su aukštųjų mokyklų studentų savivaldomis), spręsti jiems aktualias problemas, užsiimti jiems aktualia veikla.

64 procentai dirbančių jaunuolių yra samdomi darbuotojai. Pažymėtina, kad sąmoningumo renkantis būsimą profesiją rodiklis yra vidutinis ir pagal specialybę dirba tik 38 procentai jaunuolių, o 13 procentų respondentų nurodė neturintys jokios specialybės. Pagrindinės to priežastys – kad neturi specialybės, arba darbas pagal įgytą specialybę būtų mažiau apmokamas. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijos pasirenkamos nepakankamai apgalvotai ir motyvuotai, bestudijuojant motyvacija ir savęs identifikavimas su pasirinkta profesija silpnėja.

28 procentai apklaustųjų ketina keisti darbo vietą. Pagrindinės to priežastys - didesnio atlygio, didesnių karjeros perspektyvų bei įdomesnio darbo poreikis. 45 procentai apklaustųjų dirbti planuoja išvykti į kitą miestą, 42 procentai darbo ieškoti planuoja tame pačiame mieste. 30 procentų apklaustųjų svarsto galimybę išvykti dirbti į užsienį. Dažniausi su noru keisti darbo vietą susiję ketinančių išvykti į kitą miestą lūkesčiai yra didesnės darbo pasirinkimo galimybės, ar tai, kad dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. Pagrindinės darbo paieškų užsienyje priežastys – didesnė tikimybė užsidirbti daugiau pinigų ir noras pakeliauti po šalį. Svarbu paminėti, jog 71 procentas apklaustųjų nurodė, jog ketina mokytis / tęsti mokslus, o 41 procentas ketina persikvalifikuoti.

Rekomenduojama peržvelgti ir atnaujinti bei pagal galimybes numatyti didesnę finansavimą savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytoems priemonėms, skatinančioms Kupiškio rajono savivaldybėje įsikūrusius darbdavius įdarbinti savivaldybės teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų absolventus (pvz. parengiant ir įgyvendinant bendras jaunimo užimtumo programas, pažintines darbo praktikas), taip pat skatinti darbdavius sudaryti kuo palankesnes sąlygas jauniems žmonėms studijuoti, stažuotis, kelti kvalifikaciją bei, darbo pobūdžiui leidžiant, dirbti nuotoliniu būdu. Aktyviau išnaudoti Jaunimo reikalų departamento prie SAM kasmet vykdomo Jaunimo užimtumo vasarą ir integracijos į darbo rinką projektų finansavimo konkurso galimybes finansavimui prisitraukti.

Nedirbančiųjų nedarbo priežastys įvairios, tačiau jaunuoliai akcentuoja nerandantys jokie darbo, ar nerandantys darbo, kurio pobūdis juos tenkintų. Pagrindinis darbo paieškos šaltinis yra per pažystamus ir draugus (38 procentai apklaustųjų) ir internetiniai skelbimai (24 procentai apklaustųjų). Lietuvoje šiuo metu nedirbantys jaunuoliai labiausiai norėtų dirbti tik pagal specialybę (50 procentų respondentų) ar gerai apmokamą (25 procentai respondentų). Tokie patys ir darbo užsienyje požymiai: 38 procentai respondentų sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, 38 procentai – pagal specialybę.

Rekomenduojama peržiūrėti ir atnaujinti savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytas profesinį orientavimą stiprinančias priemones (pvz. nusimatant ir atliekant Kupiškio rajono savivaldybės žmoniškųjų išteklių pasiūlos ir paklausos tyrimą bei pagal tyrimo rezultatus planuojant žmogiškuosius išteklius bei profesinį orientavimą), ypatingą dėmesį skiriant karjeros orientavimui, profesinių mokyklų populiarinimui tarp vyresnio amžiaus moksleivių (pvz. organizuoti susitikimus su savo srities profesionalais tapusiais buvusiais moksleiviais, žymiais verslininkais, mokslininkais, ir kitais įvairių profesijų atstovais, galinčiais pateikti praktinių pavyzdžių apie domėjimosi specialybe svarbą), aktyviam bendradarbiavimui su Užimtumo tarnybos Jaunimo užimtumo skyriumi (Jaunimo darbo centru, karjeros konsultantu).

Dauguma jaunų žmonių (82 procentai) yra patenkinti savo laisvalaikiu. Pozityviausiai savo laisvalaikio praleidimą vertina jauniausios amžiaus grupės (14-18 m.) atstovai. Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie jaunuoliai, kurių manymu jie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą. 57 procentai jaunuolių mano, kad kaimynystėje kurioje jie gyvena trūksta veiklų skirtų jaunimui.

Rekomenduojama skatinti savivaldybėje jaunimui (ne tik moksleiviams, bet ir vyresniam jaunimui) skirtų veiklų, renginių organizavimą, skatinti pačius jaunuolius siūlyti ir inicijuoti tokių veiklų organizavimą, jų tematiką, formą (pvz., elektroninėje erdvėje sukurti „Atvirą jaunimo langelį“

klausimams, siūlymams bei minčių, idėjų, lūkesčių išsakymui), sudaryti palankesnes sąlygas tokias veiklas organizuoti nemokamai (pvz., atlikti inventorizaciją ir sudaryti Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus sąrašą, organizuoti apskritojo stalo diskusijas su suinteresuotomis grupėmis dėl turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui, parengti ir įgyvendinti turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui savivaldybėje planą).

Didžioji dalis apklaustųjų (70 procentų) gyvena su tėvais ar savo šeima / partneriu. Tėvų parama taip pat yra ir pagrindinis jaunuolių (taip nurodė 71 procentas respondentų) gaunamų lėšų šaltinis. Iš uždarbio gyvena 34 procentų respondentų, tuo tarpu nuosavą būstą turi 5 procentai apklaustųjų. Dažniausiai respondentų šeimos pajamos tenkančios vienam asmeniui per mėnesį yra nuo 431 iki 855 eurų (taip nurodė 22 procentai respondentų), 144 iki 285 eurų (21 procentas respondentų).

72 procentai respondentų nurodė, jog nėra susipažinę su būsto programa jaunoms šeimoms ir 85 procentai neketina ja pasinaudoti. 53 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. Dauguma apklaustųjų (81 procentas) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslui vadovauja tik 4 procentai respondentų, 9 procentai planuoja pradėti verslą.

Rekomenduojama aktyviau skatinti jaunimą domėtis LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms (savivaldybės administracijos skyriams, atsakingiems už savivaldybės jaunų šeimų pirmo būsto įsigijimo programą, viešinti informaciją apie programą, organizuoti viešinio kampanijas, parengti metodines priemones, lankstinukus ir pan.), rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti jaunimo verslumo, ypač e-verslumo, skatinimo priemones ir / ar parengti/atnaujinti savivaldybės jaunimo verslumo skatinimo programą (pvz., ugdyti jaunimo verslumo įgūdžius simuliacinėse verslo platformose, kasmet rengti jaunimo verslumo kūrybines dirbtuves, sudaryti galimybę jauniems žmonėms pirmą kartą arba iki tam tikro amžiaus nemokamai išsiimti verslo liudijimą), siekti, kad verslo planų rengimas būtų įtrauktas į pamokų turinį ugdymo įstaigose.

Po 38 procentus Kupiškio rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai ir vidutinei politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. Dviejų trečdalių (68 procentai) jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra vidutiniškas, o 23 procentams apklaustųjų yra būdingas žemas negatyvumo lygis. 80 procentų apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis. Tyrimo rezultatai rodo, kad žemo ar vidutinio politinio-pilietinio aktyvumo aplinkoje gyvenantys jaunuoliai, taip pat yra neaktyvūs.

Tyrimo rezultatai rodo vidutinį motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje. Kokiai nors neformaliai grupei ar stiliui priklauso vos 13 procentų jaunimo. Daugiau nei 2 trečdaliai (77 procentų) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 52 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje.

Rekomenduojama institucijai, atsakingai už portalą zinauviska.lt veiklą, skirti daugiau laiko informacijos apie šį portalą viešinimui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad nevyriausybinėms organizacijoms dažniau priklauso politiškai pilietiškai aktyvesni apklaustieji. *Daroma prielaida, kad didesnę jaunimo pilietinį aktyvumą lemtų jų aplinkos pilietiškumo, iniciatyvumo skatinimas, jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių palaikymas, populiarinimas ir stiprinimas, savanorystės ir jaunimo įsitraukimo į savanorišką veiklą propagavimas (pvz., rajono seniūnijose organizuoti informacinius renginius, skatinančius jaunas žmones įsitraukti į savanorišką veiklą jaunimo organizacijose, siekti, kad jaunimo politika būtų įtraukta į pilietiškumo pamokų turinį ugdymo įstaigose).*

Tyrimo rezultatai rodo, kad alkoholio vartojimas yra dažniausiai pasitaikantis žalingas įprotis jaunuolių tarpe, 45 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius yra bent kartą arba kelis ir daugiau kartų vartoję alkoholio. Tyrimo duomenimis 35 procentai apklaustųjų patenka į rizikos grupę priklausomybei atsirasti arba jau turi priklausomybę nuo alkoholio. 18 procentų tyrimo dalyvių teigė bandę narkotikų arba norėtų jų pabandyti. Daugiau nei pusė (64 procentai) apklaustųjų niekada nerūkė, o 12 procentų nurodė, kad yra metę rūkyti. 24 procentai apklaustųjų per paskutines 30 dienų yra surūkė vieną ir daugiau cigarečių per savaitę ar dieną ir turi rūkymo įpročių. 21 procentas apklaustųjų prisipažino bent kartą per 6 mėnesius vartoję migomuosiu / raminauosius vaistus. Greitieji kreditai nėra plačiai paplitę jaunimo tarpe.

Norint gerinti situaciją ir mažinti jaunimo žalingų įpročių paplitimą rekomenduojama aktyviau skatinti sveikos gyvensenos propagavimą, organizuoti jaunimui patrauklias prevencines kampanijas (pvz. soc. tinklų bei mobiliųjų aplikacijų pagalba organizuoti įvairius iššūkių konkursus, vykdyti periodinius lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimo ir kt.) paplitimo nustatymo tyrimus / apklausas savivaldybės ugdymo įstaigose, pagal tyrimų / apklausų rezultatus planuoti ir vykdyti prevencines veiklas ugdymo įstaigose), vykdyti raminamųjų vaistų vartojimo prevenciją jaunimo tarpe, riboti galimybes jaunuoliams įsigyti kvaišalų.

Daugiau nei pusė respondentų (73 procentai) sportuoja ne mažiau kaip kartą per savaitę, o visai nesportuoja 27 procentai apklaustųjų. Sportavimui per dieną skiriama trukmė dažniausiai yra nuo 15 min. iki 60 min. Tyrimo rezultatai rodo, kad tiriamų jaunuolių fizinė sveikata ir psichologinė savijauta gali būti vertinama kaip vidutinė (48 procentai) ir gera (42 procentai). Labai dažnai apklaustieji jaučiasi sudirgę ar nervingi, blogos nuotaikos ar liūdni. 49 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 35 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai.

Rekomenduojama skatinti jaunimo sveiką gyvenseną, numatyti priemones, skirtas organizuoti ne tik įvairias fizinio aktyvumo, bet ir sveiką bei subalansuotą mitybą populiarinančias veiklas (pvz., sveiko maisto gamtinio dirbtuves, stovyklas su žinomais virtuvės šefais, asmeniniais treneriais). Rekomenduojama rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti / atnaujinti priemones, skirtas kuo įvairesnių, tiek komandinių, tiek individualių sporto šakų populiarinimui jaunimo tarpe, ypač didelį dėmesį skiriant vyresnių jaunuolių įtraukimui į sporto veiklas, savarankiško fizinio aktyvumo skatinimui naudojant išmaniasias mobiliąs aplikacijas.

53 procentai, respondentų, sulaukia aukšto ir labai aukšto šeimos narių socialinio palaikymo, tačiau bendra šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 17,08 rodo vidutinį šeimos narių / globėjų palaikymą. Dauguma respondentų geriausiai žino nemokamos pagalbos teikėjus - Vaikų liniją, bei Jaunimo liniją, tačiau 80 procentų respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš nemokamos pagalbos teikėjų.

Rekomenduojama peržvelgti jaunimui teikiamos informacijos apie nemokamas pagalbos linijas turinį, didesnę dėmesį skiriant praktiniam informavimui apie pokalbių turinį paskambinus į pagalbos linijas, ko gali tikėtis jaunimas paskambinęs į pagalbos linijas, kaip vyksta pokalbis ir pan.

Lytinis jaunuolių išprusimas yra gana prastas – 61 procentas respondentų nurodė retai arba išvis nenaudojantys apsaugos priemonių. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 17 metų. 42 procentų respondentų nuomone prieš santuoką porai reikėtų kartu pagyventi, o 36 procentai apklaustųjų mano, kad santuoka yra visiškai nereikalinga, norint gyventi kartu.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti jaunimo lytinio išprusimo gerinimo priemones, didinti jaunimo informavimą (organizuoti diskusijas, susitikimus su sveikatos specialistais, gydytojais, vykdyti lytiškumo ugdymo renginius ugdymo įstaigose) bei kitas veiklas, skirtas jaunimo lytiškumo ugdymui ir jaunuolių rengimui šeimai, įtraukiant gerąją užsienio šalių patirtį.